

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe 6 luni 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, sec. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc la biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un sir garmond primă dată 14 bani, a doua-ora 12 bani
a treia-ora 10 bani.

Congresul dela Veneția.

Frumoasa Veneție de pe lagunele Mării-adriatice a adăpostit în săptămâna trecută pe studenții universitari ai națiunilor culte, adunați în congresul societății studențești »Corda Fratres«. Faptul, că congresul s'a intrunit la Veneția și nu la Budapesta, după-cum s'a fost hotărât, își are istoria sa interesantă.

Studenții maghiari și renegați, molipsiți și ei de boala șovinismului și a dorului de-a stinge ori-ce naționalitate, au făcut la congresul pregătit, ținut anul acesta în Roma, tot ce le-a stat în putință, ca să nu se permită înființarea de secțiuni după națiuni, ci numai după țări. Ei voiau adevărat, ca studenții români, slovaci etc. dela noi să intre în oala secției »maghiare«, ca apoi tot ce vor declara membrii maghiari și evrei despre »libertățile cele mari (!)« dela noi să apară cu atât mai adevărate, căci ar fi spuse și iscălite și de Români, Slovaci etc. Cele-ce se întâmplă însă la noi sunt prea bine cunoscute în străinătate, așa că planul lor nu le a succed.

Oea mai aprigă luptă pentru de a se opera, ca studenții să formeze secțiuni după națiuni, cari sunt neperitoare, și nu după teritoriu politic, ale cărui granițe și legi nu sunt statornice, au purtat-o Români ajutați cu toată căldura dragostei de frați a Italianilor. Văzând studenții maghiari, că lupta lor pentru nedreptate și neadevăr nu va putea duce la isbândă, au înștiințat secțiile din afară, că congresul asociațiunii »Corda

Fratres« nu se poate ține în Budapesta.

Ei a fost convocat deci la Veneția. Și aici s'a dat asaltul încercat în rândul trecut de-a face din studenții nemaghiari niște cosmopoliți, niște oameni cari nu sunt membrii nici unui popor, ci ai unei comunități fictive ca limbă, lege și obiceiuri, ai unei comunități, care nu are însușirile, ce fac aceea-ce numim popor. Dar' nu le-a succed. Congresul din Veneția, unde studenții români Ioan Scurtu, Vișoiu și Xenii au excelat prin apărarea punctului de vedere național, sprijiniți și acum de frații Italiani, a hotărât din nou, ca fiecare student să fie membru în secția națională, formată de conaționalii lui.

Studenții maghiari, în dosul cărora stă însuși ministrul Wlassica, au aflat dintr'o dată, că strugurii sunt acerii, că »Corda Fratres« e, vezi Doamne, numai o asociațiune, unde se adăpostesc agitatorii naționalităților. Au început cu declamații prin zărele jidovești și au terminat, declarând, că secția maghiară se disolvă, așa că ei nu mai fac parte din asociațiunea studențească. Să le fie de bine!

După terminarea congresului din Veneția, o mulțime de studenți italieni au întovărășit pe cei români la București, unde au ajuns Mercuri seara. În onoarea petrecerii lor acolo s'au aranjat mai multe festivități, chemate a oimenta și mai mult dragostea între cele două popoare de același sânge, de aceeași origine: Români și Italiani.

FINANTELE ROMÂNIEI.
„Politische Corresp.“ spune, că **budgetul statului român se va închide anul acesta cu un excedent de mai mult de treizeci de milioane, ceea-ce dovedește cât este de nedreaptă campania contra finanțelor României.**

In chestia maghiarizării numelor de localități consistorul bisericei evanghelice săsești a dat oficiilor sale subalterne un circular, în care dispune, ca în corespondența lor cu autoritățile publice, să se folosească de numele oficial (maghiar), punând în paranteză și numele german folosit până acum. În afacerile și circulația internă însă să se folosească numai numele germane de până-acum.

Oare ce fac consistoarele noastre?

Croatii și Sârbii. Partidul național croat a luat inițiativa pentru împăcarea și buna înțelegere dintre Croați și Sârbi. Spre acest scop partidul a avut alături o întrunire în Zagreb, în care, după lungi discuții, s'a decis că: partidul condamnă turburările și atacurile îndreptate contra Sârbilor în Zagreb în 30 Aug. și 1—3 Sept. și va stăruși și va vota în distă pentru desdaunarea celor păgubiți cu ocazia acelor turburări. Apoi partidul așteaptă dela fiecare membru al său de-a lucra pentru concordia frățiască dintre cele două popoare înrudite.

FOITA.

Poesii populare.

Din Vingard.

Comun. de Alexandru Găinar.

Mândră mândruleana mea
Nu purta inimă rea,
Și hai dragoetea 'ți o ia;
Nu purta inima arsă,
Hai du-ți dragostea acasă,
Că 'ți-o dau eu voie bună
Și cu altul te 'mpreună.

Dorul meu e numai dor,
Nu-l pot spune tuturor,
Las' că-l știe oare-cine,
Care-l trage ca și mine,
Că tot dintr'un loc ne vine.
Frunză-n pom, frunză sub pom
Nu ești badeo nici un om,

Că de iubești într'o seară,
Porți minciunile 'ntr'o vară,
De iubești de două-ori,
Porți minciunile pân' mori.
Frunză verde foale fragă,
Na-ți inelul badeo dragă,
Eu nu 'ți-l-oi mai purta
C'acum ved eu ce-i asta,
Că de când tu mi 'l-ai dat
Foarte rău m'ai îngelat,
Și de când îl port la mine
Te doresc în toate zile.

Din Runc.

Comun. de Partenie Giurgescu.

Uiulu pe dealu gol,
Că mireasa n'are țol.
Da 'i-a face mirele,
Dac'a tunde cănele.
Pășerică peană surș,
Mută-ți cuibu dela gură!
C'oi veni odată beat,
Și-i găsi cuibu stricat.

Pentru tine lele, hăi,
O rămas iarbă pe văi
Și holdă de nouă clăi!
Nu te supăra mireasă,
Că mirele-i tinerel
Și-i putè trâl cu el;
Mireasa n'are peptar,
Mirele-i ca 'un amnar.
Mireasa n'are cojoc,
Mirele-i ca 'un cotos.

La ce foc ai lăcomit
La o vatră de cuptor
Și la omu beutor!
N'are boi cu coarne lungi
Numai pipă 'n patru dungi;
N'are șuri streșinite
Numai prime slobozite.

Cucuruz de pe ierugă,
Mărită-te nimurugă.
Că și dracu s'o 'nsurat,
Tu nu te-ai mai măritat.

Nouă constituție austriacă. Ziarul »Zeit« scrie în unul din nr-ii sei ultimi, că Körber ar fi având gata un proiect de o nouă constituție austriacă, basată pe votul universal la alegerile parlamentare. O astfel de constituție ar fi foarte populară în Austria și Cehii în loc de obstrucția proiectată pentru pact, mai bine ar face, dacă s'ar născuși a-și valida interesele în sensul proiectului noii constituții.

REFORMA PARLAMENTARĂ. »M-g« de Duminecă e informat, că în ministerul de interne ungar se continuă colectarea de date pentru lărgirea, respective unificarea censului electoral. Se fac calculații pentru a se afla, care ar fi numărul alegătorilor cu un cens d. e. de 16 sau 10 cor.

Va secera — rescoală. »Leipziger Neuste Nachrichten«, făcând cunoscute serbările kossuthiste, revine și asupra legii despre maghiarizarea numelor de localități, zicând, că această lege e o rușină, prin care statul maghiar seamănă ură în sufletul Germanilor și va secera odată — rescoală.

Ziarele maghiare sunt foarte infuriate pentru cele scrise de numitul ziar.

Teamă de călindar. Ministrul de comerț a detras debitul postal călindarului slovacesc »Iednota« apărut în Cleveland (America). Peste tot, imprimările slovacești-americeane sunt aproape toate prohibite în Ungaria, ceea-ce nu va împedea însă avântul mișcării naționaliste între Slovaci.

Finanțarii evrei și România. »Berliner Zeitung« primește din Paris știrea, că înalta finanță evreiască s'a înțeles a nu mai acorda României nici un împrumut, până nu va satisface cererile cuprinse în reprezentările americane și engleze în privința Jidanilor din România. Indemnul pentru acest pas s'a dat din Londra, unde se crede, că măsura aceasta va avea mai mult efect.

Față de situația splendidă a finanțelor române, amenințarea cămătarilor jidani va avea efectul, ce l-a avut și nota americană a Americanului Hay.

Din dietă. Mercuri și a început dieta din Budapesta ședințele. Kossuthiștii au făcut o gălăgie mare. Vicepresidentul partidului lor, Barabás, a strigat, că pertractările pactului n'au nici un rost, căci prin ele se va ruina numai Ungaria, ceea-ce dorește și Impăratul! Apponyi l-a chemat la ordine, dar pentru aceea el a sberat mai departe.

Antisemitismul în Germania — după cum scriu ziarele germane, — a făcut proseliți în toate clasele sociale și mai cu seamă în armată.

Zilele acestea licențându-se soldații în rezervă, cari au luat parte la manevre, câțiva coloneli le au finit discursuri în cari le au recomandat să cumpere totdeauna, ceea-ce le trebuie, din prăvălii de-ale creștinilor, ocolind prăvăliile Evreilor.

Din comitate.

Congregația comit. Sibiu.

În 6 l. c. s'a ținut, sub președinția comitelui Thalmann, adunarea ordinară de toamnă a comitatului Sibiu.

La ordinea zilei au fost 141 de obiecte, dintre cari pe noi Români mai de aproape ne interesează următoarele:

Dr. Bran de Lemény interpelesză în cauza apariției foii »Szeben és Fogaras Vármegye. Társadalmi és politikai lap« zicând următoarele:

De vre-o câteva luni apare în Sibiu în fiecare Duminecă un organ de publicitate cu numele: »Szeben-és Fogaras-Vármegye«, care însuși se declară ca foaie săptămânală politică-socială.

Această foaie în fiecare număr se ocupă cu politică militantă în înțelesul celui mai aprig șovinism, condusă de cea mai rea voință față de naționalitățile, cari locuiesc în cele două comitate, de ale cărora nume face abuz în titlul său, prin enunțările sale de pismă și ură, dictate prin știrile sale tendențioase și mincinoase pare-că anume vrea să conturbe pacea și liniștea relativă, care domnesc în aceste părți ale țării între locuitori, seamănă discordie și otrăvește inimile.

Cu plăcere constat, că chiar și inteligența maghiară din Sibiu, acei membri cari au spirit mai avântat, sunt mai obiectivi și astfel prețuiesc buna înțelegere, desaproabă ținuta acestei foi stricicioase.

Am deci onoarea a adresa domnului vicecomite următoarea

Interpelațiune:

1. Are domnul vicecomite cunoștință, că în Sibiu apare o foaie săptămânală politică-socială cu numele »Szeben- és Fogaras-Vármegye«?

2. Are domnul vicecomite cunoștință, că această foaie se ocupă regulat cu politica?

3. Are domnul vicecomite cunoștință despre aceea, că pentru foaia aceasta nu s'a depus cauțiunea prescriasă prin lege pentru foi periodice politice?

4. Întru-cât domnul vicecomite nu ar avea cunoștință despre afirmațiunile cuprinse în punctele anterioare, are dl vicecomite de cuget a se informa și convingându-se despre adevărul acelor afirmațiuni, are domnul vicecomite de cuget a interveni pe calea convenită, ca foaia numită să fie trasă la răspundere și supusă legii?

Vicespanul răspunde: Are cunoștință că apare foaia, știe că foaia n'a depus cauțiune, dar susținătorii foii au petiționat la ministru, ca să li-se ierte cauțiunea, deci să se aștepte decizia ministerial!

La punctul 24 referitor la reprezentarea orașului Presburg pentru crearea unei noi legi electorale, comitetul permanent propune luarea la cunoștință. Președintele clubului român domnul I. A. Preda declară, că nu se mulțumește cu luarea spre știință a reprezentățiunii, fiindcă are cunoștință că este un proiect foarte liberal d. e. împărțirea justă a cercurilor, votarea secretă etc. și face contrapropunere spriginită de toți membrii români, că con-

gregațiunea să spriginească reprezentarea orașului Pojon. La votare Românii rămân în minoritate și reprezentarea se ia spre știre. La punctul 25 privitor la reprezentarea comitatului Pojon pentru modificarea legii de naționalitate, I. A. Preda, președintele clubului municipal român, ia cuvântul și arată în vii colori, cum treptat dela 1868 încoace aceia, cari au călcat ceva succesive din art. de lege XLIV. au fost lăudați, ear' aceia cari au apărut-o au fost trași în procese. Nu este mulțumit cu propunerea comisiunii permanente, ca reprezentarea orașului Pojon să se iee la cunoștință, ci propune, ca municipiul să îndrume pe vicecomite ca să facă o represiune la dietă cerând ca art. de lege XLIV. să se observe întru toate.

Dr. K. Wolff face aditament la propunerea comisiunii permanente că congregația să și exprime părerea de rău față de faptul că nu se respectă legea!

La votare propunerea lui K. Wolff precum și propunerea lui Preda se primesc.

În 15 Iulie 1902 Iosif Joandrea din Sibiu a luat prin licitație publică ca minus oferent în an'reprisă curățirea străzilor orașului Sibiu. Magistratul însă l-a rugat pe Joandrea ca să înceapă curățirea nu în 1 Aug. 1902 la termenul stipulat, ci cu 1 Septembrie 1902, la ceea-ce Joandrea s'a învoit. Magistratul însă a ținut în 6 August 1902 volnic o altă licitație și reprezentanța în 11 August a aprobat-o!

Comisiunea permanentă a propus nimicirea ambelor licitațiuni și scrierea unei noi licitațiuni, ear' Dr. Vecerdeea face contra propunere: Licitația din 15 Iulie a. c. împreună cu ofertul lui Iosif Joandrea se declară de valide și obligatoare pentru orașul Sibiu și se aprobă, ear' licitația din 6 August a. c. precum și concludul reprezentanței orașenești din Sibiu dela 11 August se anulează, împreună cu întreaga procedură referitoare. La votare Românii sunt majorizați, ear' Dr. Vecerdeea înștiințează recurs!

Protopretorele L. Fabrițiu este contra ca să se vînză obligațiunea, ear' notarul Bedeus este pentru propunerea lui T. Doican. La votare se primește propunerea lui T. Doican.

Congregațiunea hotărăște unanim contra propunerii comisiunii permanente ridicarea salariului anual al notarului din Cisnădioară dela 1000 coroane la 1200 coroane.

Comuna bisericăscă gr.-cat. din Ludoș a cerut atât pentru preoți cât și pentru învățători dela comuna politică ajutor, căci biserica gr.-or. primește pentru preoți anual un ajutor de 600 cor. ear' pentru învățători 1200 cor.

Comisiunea permanentă propune ca preoților gr.-cat. să nu se dea ajutor, căci au porțiune canonică de 37 jugere, ear' școlaii să-i dea ajutor conform numărului sufletelor gr.-cat.

Preotul Florian dela Racovița face contrapropunere și cere să se dea ajutor conform numărului sufletelor gr.-cat. și conform prescrierilor legale și pentru preoții gr.-cat. căci și cei gr.-or. au porțiune canonică, ear' ajutorul de bani îl dă comuna politică, bisericii gr.-orientale

din aruncul ce-l scoate atât dela populațiunea gr.-cat. cât și dela cea gr.-or.

Punându-se la vot cade contra propunerea și preotul Florian însuși recurs.

Congregația comitatului

Caraș-Severin.

Luni s'au început ședințele congregațiunii ordinare de toamnă a comitatului Caraș-Severin.

Urmând pertractarea obiectelor puse la ordinea zilei se primește primul punct despre *impositul comitatens adițional de 1%, pro 1903* pentru acoperirea lipsei bugetare.

La raportul vicecomitelui ia cuvântul dl *Coriolan Brediceanu*, cerând ca să se sisteze încassarea dării publice până nu se vor deschide târgurile, dela cari poporul, ca cultivător de vite, își așteaptă țigurarea sorții. Din cauza grăbării boalei de vite, zice dl Brediceanu, târgurile au fost închise și poporul n'a avut nici un venit. Poporul în modul acesta sleit, fiind forțat prin execuțiuni să plătească, ar trebui să peară și când se se aleagă între popor și stat trebuie lăsat statul și salvată existența poporului. Propune deci, ca vicecomitele să fie îndrumat a esopera sistarea încassării pe cale execuțională a dării în acele părți ale comitatului, cari au fost atinse de boale de vite.

Fiindcă din raportul dlui vicecomite lipsea vărsarea de sânge românesc dela *Valsadieni*, dl *Brediceanu* aducând acest caz în legătură cu cel dela *Mehadica Corniareva*, unde ear' asupra celor împușcați a căzut greutatea legii și nu asupra celor ce au vărsat sângele cetățenilor nevinovați, se întreabă mirat cum de nu s'a raportat asupra acestui caz sângeros, la care n'a fost vorbă nici de opoziție cu forța, nici de atac săvârșit în contra gendarmilor.

Dl *Tomici*, cere ca din congregațiune pe cale telegrafică să se ceară dela ministru, ca să se dea libere târgurile de țeară. Cere totodată ca în cauza sacrilegiului dela *Balinț* să se raporteze dacă vinovații au fost pedepsiți. În fine dl Dr. C. Juroa își face unele excepțiuni cu privire la activitatea officianților, la usura ce grasează în mod îngrozitor în comitat și la colonisările din *Valea Begheiului*, unde ar trebui ca poporului român să 'i-se dea pământ fiind foarte sărac. Vicecomitele răspunde la observațiunile ce 'i-s'au făcut și primește propunerile făcute de Brediceanu, Dobrin și Tomici în cauza boalelor de vite, ca congregațiunea să se adreseze telegrafice către ministru. În chestiunea dela *Valsadieni* ancheta gendarmilor diferând de cea administrativă, aprobă ca să se esmită o comisiune mixtă.

În comisiunea mixtă e propus și primit Dr. Aurel Vălean.

În chestiunea sacrilegiului dela *Balinț* vicecomitele enunță, că vinovații au fost aspru dojeniți, deși preotul a afirmat la protocol, că intrarea gendarmilor în altar nu constituie sacrilegiu. Vicecomitele a intervenit la ministru și în chestiunea colonisărilor de pe Valea Begheiului și speră că va avea rezultat favorabil pentru Români. Celelalte chestiuni fiind de importanță locală afiu de prisos a le mai comunica.

Din România.

Școala din Tulcea.

Luni s'a deschis la Tulcea, cu o deosebită solemnitate, școala nr. 5 de băieți înființată acum și în care se predă și limba bulgară.

La solemnitate a fost o mare afliuență de public, între cari toate familiile fruntașe bulgare din localitate.

Familii cari își dădeau până-acum copiii la școlile bulgărești sunt foarte mulțumite că în școala nr. 5 de băieți s'a provăzută un număr de ore pentru limba bulgară, egal cu cea română.

Până acum s'au înscris în noua școală aproape 150 de elevi.

Portul Constanța.

În cursul lunii Octomvrie va fi inaugurat portul Constanței.

La această frumoasă sărbătoare, o adevărată sărbătoare națională, vor asista M. S. Regele și A. S. R. principele Ferdinand. Imediat după sosirea dlui Stoicescu, ministru de lucrări publice, se va fixa programul acestei inaugurări.

DIN LUME.

Revoluția din Macedonia.

Știrile, ce sosesc din Macedonia, sunt tot neliniștitoare. Turburările de acolo sunt de un deosebit interes și pentru noi, privind și pe Armâni în măsură mare.

Bandele bulgare au prins câțiva bogătași români, dintre cari pe unii 'i-au omorât, ear' pe alții 'i-au liberat, după-ce le-au luat sume mari de bani.

Populațiunea musulmană, revoltată de crimele și îndrăzneala Bulgarilor, a trimis câțiva delegați la Valiul din Bitolia, să le dea voce să măcelărească pe creștini, mai ales pe Bulgari, cum au măcelărit pe Armeni.

Valiul le-a declarat, că o astfel de procedare ar fi sfârșitul imperiului în 24 de ciasuri. Le-a recomandat să aibă răbdare, căci armata e destul de vitează, ca să pună la respect nu numai cetele de bandiți, ci chiar toate armatele Bulgariei. »Noi, cari am astimpărat pe Greci, cari am stins pe Armeni, a zis valiul către delegații populațiunii turcești, în curând se sperăm să punem capăt obrănciei celei mai murdare națiuni din imperiul nostru — așa numesc Turcii pe Bulgari.

Valiul din Bitolia a chemat pe notabili din mai multe comune românești și arătându-le încrederea, ce guvernul turc a avut întotdeauna în fidelitatea poporului român, a făcut apel la sentimentele lor de credință ea și de astă-dată să dea tot concursul lor întru stîrpirea cetelor de bandiți.

Să știe, că în tot timpul războiului cu Grecia, Românii din Epir s'au luptat în contra bandelor grecești și că la Turia până și femeile au luat armele, ca să 'și apere căminul, pentru care lucru au fost decorate de Sultan.

De astă-dată Valiul a dat voce la Românii din Macedonia să poarte arme. Astfel la Magarova, Tërnova, Nijopole,

Milovista și Nevesca s'au format cete de câte 30 și 50 tineri înarmați cu puști Martini, împrumutate dela soldați turci, ca să gonească din munți pe bandiții bulgari.

În urma acestei măsuri este imposibil ca Bulgarii să poată face ceva, de oare-ce în vilaetul Monastir sunt foarte mulți Români și foarte bine așezați.

Districtul Castoria se află sub comanda colonelului bulgar Iancoff, care are sub ordinile sale trei mii de oameni.

Acestia incendiază satele și se luptă în mai multe localități.

Iancoff s'a declarat chiar guvernator al provinciei.

În Sofia s'a ținut un mare meeting macedonean din cauza situațiunii din Macedonia. A vorbit Mihailovschi, președintele bulgaro-macedonean, care s'a întors de curând din străinătate.

Prin rezoluțiunea votată se cere intervenirea guvernului bulgar pentru îmbunătățirea situației locuitorilor din Macedonia.

Comisarul turcesc din Sofia a înmănat guvernului o notă severă despre organizarea de bande în jurul Sofiei. El cere guvernului bulgar prinderea tuturor bandelor.

În urma acestui demers, toate drumurile și împrejurimile capitalei — drumuri cari duc spre fruntărie — sunt păzite de patrulare militare.

Regimentului Rilschi a fost trimis să întărească trupele dela fruntărie.

Sătenii bulgari, cari s'au alăturat la bandele revoluționare și au fost prinși la Vodena, au fost aduși la Salonic, unde vor fi condamnați, fiind prinși cu armele în mână.

O ediție separată a ziarului macedonean »Riforma« provoacă pe toți Macedonenii să iee armele. Foiaia dă și portretul colonelului Iancoff, conducător al mișcării. În cercurile politice din Sofia sunt privite turburările din Macedonia ca o demonstrațiune contra Rusiei din incidentul sărbării dela Șipca. Aceasta se adeverește și prin cele scrise de »Vercerna Posta«, care spune, că Iancoff a anunțat proclamarea războiului pe 27 Septemvrie, așadară imediat înainte de sărbătoarea dela Șipca. Anunțarea aceasta a fost însă suprimată de guvern.

Ziarul »Empres« din Atena scrie, că în cercul Bodena au fost aprinse trei sate bulgărești prin soldați turci. Linia dela Bodena până la Gengeli și dela Monastir până la Bervia e ocupată de armata turcă.

Anglia.

După un comunicat privat ar fi hotărâtă sosirea generalilor buri în Berlin pe 17 Octomvrie. Guvernul englez ar fi încunoștințat pe cel german, că Anglia vede bucuros primirea generalilor buri la împăratul german. Dela o astfel de audiență așteaptă urmări bune pentru atitudinea ulterioară a Burilor față de Anglia. Aici sunt convingși, că împăratul german poate influența mai mult ca ori-care altul în sens conciliant.

Kruitinger, Fouché și Joubert au plecat în Statele Unite, unde vor ține prelegeri.

Știri mărunte.

Ziarul »Morning Leader« află, că regele Leopold al Belgiei are serios de gând să abdică ceea-ce se desminte din Bruxela.

Trupele americane au bătut pe Filipini la Macin cucerind 40 poziții înărite ale acestora.

Fecior de popă.

Un capitol din istoria prigonirilor religioase ale Românilor.

(După »Universul Literar«.)

E greu să mă întind cu vorba în »Universul Literar« și eș vrea de multe ori să vă spun mai pe lung câte una alta din trecutul neamului nostru. După dreptul cât îl am, nu pot ocupa decât numai jumătate din fața a doua a ziarului, adică două coloane și jumătate. Mai puțin cât vreau; mai mult nu, că tale popa limba.

Ah! Taie popa limba! Iacă o vorbă veche, creștinească și românească, a mamei care vreau să-și sparie copiii, când fac vre un rău. În glumă și-o spun și oameni mari, cu toate că n'are nici un rost. Vreau să zic, că încă nu s'a întâmplat ca vre un popă să taie limba unui creștin, pentru-că ar fi mâncat de dulce în zi de post, ori ar fi chemat pe necuratul într'ajutor când era să cheme pe Dumnezeu. Nu, popii n'au tăiat nici odată limba creștinilor, dar' dimpotrivă, adică să taie creștinii limba popii așa s'a întâmplat de multe-ori.

Și s'a întâmplat preoților noștri, ai Românilor, nu odată, ci de multe-ori și aproape o sută de ani de-a rândul. Li-s'a tăiat preoților limba numai pentru că și-au făcut datoria lor și au propovăduit cuvântul lui Dumnezeu. Limba lor, tăiată ori smulsă din gură, a fost aruncată cânilor s'o mănânce, ear' ei muți și nenorociți, au fost puși să care pământ boerilor, să ducă în spate pe lectioă pe episcopii de altă religie și — spre rușinea omenirii — au fost puși să mănânce carne de hoit de cal și să boteze câinii în apa sfințită și cu toată sfânta ceremonie a botezului!

Nu s'a întâmplat la noi în România, ci în Ardeal, în suta a șaptesprezecea și șeptesprezecea. Luptele religioase în vremea aceea erau nesfârșite în toată Europa, între catolici, luterani și calvini. În Ardeal era o luptă și mai ne-bună, căci se întâ niseră cinci, apoi șase și apoi șapte felurite religii. Catolicismul, care era singur mai înainte stăpânitor, fusese biruit de luteranism și de calvinism, în urmă a început lupta între aceste două religii. Ear' luptele nu se făceau numai cu vorba, ci cu parul. Se aprindeau case, se omorau oameni, se pustiau sămănăturile pe câmp, se ardeau pe rug femei și copii, și era urgia lui Dumnezeu.

În urmă au biruit cu totul Ungurii cu religia lor calvină. Până ce erau aceștia tovarăși de luptă cu luteranii contra catolicilor, după aceea câtă vreme s'au răboit tovarăși între ei, nimeni nu s'a interesat de religia »valahă« ortodoxă, care era prea slabă și nebagată în seamă. Dar' după-ce au ajuns calvini tari și mari au început o goană turbată contra Românilor.

Această goană e fără îndoială cel mai jalnic capitol din istoria Românilor din Ardeal.

Cât au îndurat Românii atunci! Câte legi barbare s'au adus în potri-va lor: căutau calvini și cu violeșugul și cu moartea și schingiuirea să facă pe Români să-și lapede legea lor.

Și au lăpădat-o mulți, mai ales dintre Românii cei bogăți și de aceea până astăzi poate a treia parte dintre boerii Unguri ai Ardealului sunt de origină română, renegați. Istoria îi știe pe toți. Cu vremea s'au mai desmeti-uit unii și s'au reîntors la matca românească, se mai întorc și astăzi pe ici pe colo.

Religia ortodoxă a Românilor a fost decretată în toate dietele țării ca neapărată de legi, proscrisă, străină și suferită numai din mila boerilor unguri până la alte dispoziții. Nici unul dintre Sultanii Turciei n'au prigonit măi rău pe creștini în împărăția lor decât Ungurii calvini pe Românii ortodoxi.

Popii români erau puși sub ascultarea protopopilor și episcopilor calvini, le erau robii acestora, trebuiau să le facă robotă, să le care apă, să le taie lemne, ear' când se plimba episcopul calvin, patru preoți români îl purtau pe umeri într'un pat, ear' al cincilea preot român, desculț — așa era legea — și cu patrafirul după gât trebuia să alerge înaintea patului și să dea lumea la o parte.

În dieta țării dela 1685 s'a adus legea, ca principele Ardealului să poată spânzura ori când pe ori-care popă român, pe care îl va denunța episcopul calvin pentru o vină cât de mică sau chiar inchipuită. Iacă legea: »Să-i dea morții ca pe niște oameni îndărătaici și cutezători, pe acest popi »valahi« pentru-că nu sufăr pe episcopii calvini, impuși lor, că nu ascultă de învățăturile episcopilor și că țin la »ticăloasa« și vrednic de scuipat lege valahă«.

În 1573 dieta a proclamat libertatea conștiinței: să creadă fiecare ce va voi și nimeni nu se atingă de legea omului. Frumos! Dar' paragraful glăsuia astfel: »aci se înțeleg numai cele patru confesiuni ale țării, dar' să nu fie înțeleși și acei ce se țin de secta Olahilor sau a Grecilor, cari sunt suferiți de milă numai de azi pe mâine, până când îi va plăce principelui și dietei să-i mai sufere«.

Românii erau suferiți — în țeara lor! — numai ca să aibă boerii unguri pe cine să stoarcă. Asta o spune curat și legea din 1579. Românii nu sunt numărați între națiile ce constituie statul, nici religia lor între religiile țării, dar' vor fi suferiți să aibă și ei un loc pe pământul țării câtă vreme vor fi de folos calvinilor și vor avea cu ce munci și plăți birurile. Episcopi li-se vor da de câtră principe »oameni credincioși principelui, care să-i ajute să ajungă prin ei și alte scopuri«. Ce scopuri or fi vrut s'ajungă Principii prin episcopii calvini puși cu deasila în capul Românilor? Și ee obrăznicie să spui că ai s'ajungi prin uneltele tale, prin episcopi, și alte scopuri.

Preoții români erau numai cu numele preoți ai legii lor, căci trebuiau să facă slujba după ritul calvinesc, să

ia parte la sinoadele calvinești, erau hirononiți de episcopi calvini. Veniturile preoțești afară de saracuste, sărindare și umblarea cu discul, erau toate ale protopopilor Calvini; și cununile și îngropările și botezurile și toate celelalte.

Prin legea din 1646 li-s'au luat preoților români și dreptul matrimonial și în locul lui s'au statornicit deciziunile sinoadelor calvinești. Tot prin aceea lege li-s'a impus Românilor — și ce e mai trist și preoților — să nu cuteze a se împotrivi a face oiață și muncă boerească în sărbătorile, pe care Olahii le numesc mari, legate și împărătești, »să nu umble cu mofturi de acestea, pentru-că ei sunt un popor suferit în aceasta țeară numai pentru folosul public, dar' disprețuit«. Și așa se întâmplă că tot satul în frunte cu preotul trebuia să are și să samene lanul boerului în sfânta Duminecă a Paștilor! Ear' cine se împotriva să lucreze în sărbătorile împărătești, era bătut și spinzurat, pentru că legea spunea limpede: episcopii calvini au puterea de a pune și de a scoate pe preoții români, și atât pe ei cât și pe Olahi a-i pedepsi ori-cum vor afla ei cu cale, fără să aibă a răspunde cuiva.

E ușor de înțeles, cum se purtau episcopii calvini cu preoții noștri, când puteau să-i pedepsească cu ori-ce pedepșă, după bunul plac. Popii români de altfel, după legea din 1665, puteau fi trași în judecată oriminală pentru ori-ce vină și sub ori-ce pretext de nimic și la ori-ce tribunal din țeară și — ceea ce e barbarie de sălbatică — n'aveau dreptul să aducă mărtori! Erau osin-diți fără de a se pute apăra, și, se înțelege, la pedepse pe cari le aflau Ungurii cu cale. Popilor li-se confisca averea, li-se da pedepse corporale în piață, li-se tăia mâinile, li-se smulgea limba din gură și li-se ucideau »feciorii«.

O, da, după feciorii preoților făceau mai ales goană Ungurii. Aveau frică mare, că fiii de preoți vor fugi în alte țări să învețe carte, ca apoi întorcându-se acasă, să lumineze și să deschidă ochii Românilor.

E și tristă și comică goana aceasta a Ungurilor după fiii de preoți. Era de ajuns să fii băiat de popă, ca să fii gonit de calvini ca lepurele peste toate văile. Legea din 1639 autorisă pe boieri (proprietari) să supună la jugul iobăgiei pe fiii preoților, îndată-ce se vor fi însurat chiar și atunci când ei ar locui sub un acoperământ cu părinții lor. Ba și pe copiii mici și pe feciorii nefursurați ai preoților să-i prindă cu lanțul și să-i pună la muncă și la iobăgie, sau dacă vor vră să-i lase pe chizăgie în bani și vite. Ear' pe acei-ce vor fi eșit din casa părintească să-i apuce ori unde-i vor afla și în ori-ce an al vieții ar fi.

Venătorea după fiii de preoți a ținut mai bine de o sută de ani și abia împărăteasa Maria Teresia a stîrpi-o. Câți n'au fost aruncați în temniți atunci, câți n'au fost spânzurați, numai pentru vina că erau »feciorii de popă«.

G. Coșbuc.

PARTEA ECONOMICĂ.

Apărarea animalelor și a pomilor.

Din timpurile cele mai vechi aflăm urme despre apărarea și ocrotirea animalelor de casă. Astfel în pildele lui Solomon cap 12, vers 10 se zice: »Dreptului 'i se face milă de dobitoacele sale, eară inima celui necredincios este nemilostivă«; în cartea lui Moise cap 25, vers 4 se zice: »Să nu legi gura bouului ce treeră«, ear' evangelistul Luca în cap 10, vers 7 zice: »Vrednic este lucrătorul de plata sa«.

În timpurile de acum sunt chiar anumite legi, cari dispun aspru pedepsirea acelor, cari chinuesc și bat animalele de casă. Dar' ce folos de ele, dacă pe cele mai multe locuri mai nime nu le aplică, dacă pe cele mai multe locuri oamenii trec numai cu dispreț și clătînând din cap pe lângă astfel de mici tirani, cari își împovărează și bat fără milă animalele lor de lucru.

Până când animalele de casă s'au aflat în stare sălbatică, își căutau ele singure de nutreământ, adăpost și curățenia lor. De când însă omul le-a răpit libertatea și le-a imblânzit, pentru a se pute nutri și a pute lucra cu ele, el este dator a se îngriji de nutrirea, apărarea și ocrotirea lor.

Apărarea și ocrotirea animalelor de casă trebuie să se înceapă așa zișând din familie, se treacă apoi în școală și de aci în societate. Să nu suferă nici un părinte, când vede pe fiul său, că prinde gândaci de Maiu, le rupe aripile și apoi face morișcă cu ei, de oare-ce atunci să sâdește deja un mic grăunț de tiranie în inima cea crudă a copilului.

Cu atâta mai virtos să nu suferă pe copii nici părinți, dar' nici învățătorul, ca să ia ouăle de prin cuiburile pasărilor sau pe puii acestora, apoi să-i chinuescă smulgându-le penele, ba uneori chiar picioarele și capul, căci atunci grăunțul căzut când cu chinuirea gândacilor încolțește, crește și începe a aduce roduri stricăcioase.

Un copil, care e dedat de mic a chinui muștele, gândacii, pasărele, a prinde broaștele și a le smulge picioarele sau a le trage pelea de pe ele, nu se va ști după-ce va crește, a lovi fără cruțare cu biciul, furcoiul sau alt lemn, ce 'i vine în mână, și în vitele sale.

Hoțul nu se face dintr'odată, ci treptat, după-cum ne spune și proverbul; »Azi un ou, ear' mâne un bou«. Tot așa și tiranul, nu se face dintr'odată ci treptat, crescând și deprinzându-se în aceea. Să nu se prea mire apoi părinții de astfel de copii, că după-ce cresc nu ascultă, le întorc vorbele, își bat joc de ei, ba sunt gata chiar să sară la ei și să-i bată. În inima unor astfel de copii s'a dezvoltat bine grăunțul tiraniei, ei caută mereu după jertfe.

La Grecii cei vechi, cu deosebire la Spartani, copiii schilavi și neputincioși se aruncau pe coasta Taigetes, ca astfel societatea să fie cruțată de oameni neputincioși. Ba într'un anumit caz se zice, că judecătorii greci au judecat la perzare și pe un atare copil, care a scos ochii la o cioară. Ei 'și-au zis: »Dacă copilul acesta nu s'a știit a scoate de acum ochii la o pasăre nevinovată, cum nu va scoate ochii la animalele mai mari, după-ce va crește, cum nu va injunghea cu cuțitul pe deaproapele său, — drept aceea vrednic este de moarte«.

Câți părinți nu privesc la noi cu oare-care nepăsare, să nu zicem desfătare, la copiii lor, cari au prins mâța, cănele sau purcelul de coadă, apoi îi bat fără nici o vină și fără îndurare. Unii ca aceia se fac chiar și călăii fiilor lor proprii și astfel le pregătesc pe încetul calea spre spânzurătoare.

Istoria unui osândit la spânzurătoare cred că o va fi mai auzit fiecine. Cu toate acestea cred, că nu va fi de prisos, ca să ni-o însemnăm pe scurt și aci, ca să se poată vedea, că în cele din urmă și inima tiranilor s'ar întoarce, dar' atunci e prea târziu.

— Un hoț, care de mic se deprinsese cu furtul și omorul, mai pe urmă a fost prins și judecat la perzare. Cum e atunci la oiașul morții, osândiților li-se dă voce, ca să poftescă câte ceva. El a poftit ca să vorbească numai cu mamă-sa. Când

aceasta a intrat la el în temniță, a tras-o la o parte, ca și-când ar fi voit să-i spună ceva la ureche și cu dinții 'i-a rupt urechea dela loc zicând: »Tu ești de vină că am ajuns aici! Pentru că dacă m'ai văzut, că am furat un lucru cât de mic, să mă fi pedepsit; dacă ai văzut că chinuesc și omor pasărele, să nu mă fi lăsat, acum sufer și tu împreună cu mine«.

Iubiți părinți și învățători! Dacă doriți deci, ca copiii sau învățăceii voștri să nu ajungă astfel, curățiți-le inima încă de mici de ghimpii cei veninoși ai tiraniei și răsbunării. Nu-i lăsați ca aceia să crească și să se desvoalte prea tare, căci atunci, după-cum am văzut, adus niște roduri așa de rele, încât nici ei nu le mai pot înghiți, ci trebuie să se înecă cu ele. »Oblește pomul până-când încă e tiner, căci după-ce crește nu-l mai poți, că se rupe«, zice proverbul.

Dar' vor zice poate unii: »Nici o pădure fără uscături«, tot așa nu poate să existe nici un sat sau oraș fără copii răi, cari strică cuiburile de pasări, prind și omoară puii acelor, șburăturesc și rup crengile și pomii roditori, bat și chinuesc tot felul de animale ș. a. Acestea le răspundem: că nimeni nu se naște rău sau bun, precum a zis Mântuitorul lumii Christos, ci el devine astfel numai măgulit de împrejurările, în cari trăiește. Acestea, dacă sunt rele trebuie delăturate, atunci, după-cum a zis poetul: »Va crește cedrul, din ramul tinerel«.

Sunt sate și orașe unde nu se aude de loc ciripitul și cântatul pasărilor. Oare unde vor fi acelea? Se duc în alte părți, unde nu le strică nime cuiburile, nu le ia și chinuesc nime puii și unde pot să trăiască în pace. Și of! ce privește tristă ne înfățosează un ținut lipsit de pomi, unde cel obosit de arșița soarelui nu poate afla măcar un pic de umbră, ca să se odihnească câteva clipite, sau vre-o poamă, ca să-și poată stîmpăra setea arzătoare.

Se zice și cu drept cuvânt: »Că o economie fără pomi, e ca o mamă fără copii; că o economie cu mulți pomi, aduce cât a treia parte dintr'o moșie«, ș. a. De aceea să nu lăsăm ca copiii noștri să șburătească, să rupă crengile și pomii mai tineri, să nu-i lăsăm să strică cuiburile de pasări, de oare ce

Teatru sătesc.

PĂCALĂ ARGAT

comedie în două tablouri

de N. Rădulescu Niger.

(Urmare și fine.)

TABLOUL II.

SCENA VI.

Păcală, Sanda.

Păcală. Ea să mai faci un vânt albiei.. (îi dă brânci, apoi vine la un poloboc). Să desfund...

Sanda. Da unde ai lăsat pe Tudorel?

Păcală. Colo... Tace chitic...

Sanda (alergând). Vai de mine să nu se rupă sfoara... Dă jos albia, poznațicule...

Păcală. Fiindcă și-i frică... Eaca o dau... Să ohiamă că-i treabă și asta... (lasă ciocanul și împreună cu Sanda dă jos albia).

Sanda. Mititelul maichii... doarme... (s'așează sub copac, și legănând începe a toarce)...

Păcală. Eaca vezi... eu n'am tors adineaori, leică Sando...

Sanda. Cum să torci, mă Păcală... Ce? ești femeie?...

Păcală. Apoi, când legănam.. eram chip... numai furcă n'aveam...

Sanda. Ia tacă-ți gura!...

Păcală. Aș tăc, dacă n'ar fi fost nașa Chiva pe-aci...

Sanda. Ear' a mai cerut ceva... că numai cu cerutul umblă.

Păcală. Cine cere, nu pier, da nici nume bun nu are...

Sanda. Și ce-a cerut?

Păcală. Nimica toată: o lingură de faină și un oăuș de untură.

Sanda (rizând). Bată-te focul, Păcală... Altmintrelea a fi cerut.

Păcală. Și altmintrelea fie. Vorba, îi dai, să mă reped să-i duc.

Sanda. Mai aștepte.. vezi-ți de lucru...

Păcală. Bine zici... am poloboacele acestea... (vrea să se ducă la ele).

Sanda. Ia ascultă, Păcală, da mult o să mai lași pe Tândală cela să doarmă în ușa celarului?

Păcală. Uite, 'l-am uitat... uita-'l-ar somnul!

Sanda. Să faci bunătate să-'l mătură de pe la noi...

Păcală. Eaca mă duc să-'l mătur cu gunoii... și să-'l duc pe maidan... (ese)

SCENA VII.

Sanda, Mirea apoi Pricolici.

Mirea. Bună vremea leică Sando... Nu s'a mai întors Moș-Sfătos?

Sanda. Nu.

Mirea. N'am mai putut opri pe frunțași și am lăsat pe mâne sfățuirea...

Sanda. Care sfățuire?

Mirea (șezând). Nu ști, că ne-am pus în gând să facem o lăptărie a satului, cu o parte din capitalele noastre...

acestea ne sînt prietini cei mai credincioși, culegînd și mîncînd mulțimea nenumerată de omide și gîndaci.

Fraților economi și învățatori, dacă voiți ca fiii sau școlarii vostri să nu devină tirani; dacă voiți ca aceia să nu ajungă în temniță; dacă voiți ca să nu vă stea grădinile triste și pustii și pe timpul de primăvară, vară și toamnă; dacă vă iubii pe copiii sau pe școlarii vostri: — atunci dedați-i încă de mici la apărarea animalelor și a pomilor.

Ioan Georgescu.

Ungaria.

Etnografia. — Agricultură. — Viticultură. — Creșterea vitelor. — Minele — Industria. — Comerțul.

Etnografia. — Din o populație de 17.349.389 locuitori, în 1890 Ungaria nu număra decît 54 de locuitori p'un kilometru pătrat.

În Franța vin p'un kilometru pătrat 71 loc.; în statele austriace 79; în Germania 96. Dela 1890 populația a crescut ceva și ar fi crescut și mai tare, dacă n'ar fi o disproporție atît de mare între nașteri și mortalitate. Pe-o mie de locuitori vin nașteri 42,5, pe cînd în Austria proporția e de 37,9, în Germania 36,7 și în Franța 22,9.

Mortalitatea însă în Ungaria e cea următoare, la o mie de locuitori: 31,3, în Austria 27,1, în Germania 24,6, în Franța 22,7.

Numărul locuitorilor cari își câștigă singuri hrana lor și a celor ai lor e de 7.239.914, pe cînd în Austria de 13.328.203. În Germania numărul lor e de 22.091.948.

Numărul școlarii în Ungaria a crescut în perioada 1869—1897 dela 1.152.118 la 2.341.624. Tot asemenea a crescut numărul elevilor din școlile medii dela 33.909 la 46.703; la școlile reale dela 2261 la 10.243 adică cu 285 la sută. Studenții universitari s'au sporit dela 1185 la 4741, adică cu 300 la sută.

Agricultura. Pe cînd în Ungaria între 1870—79 anual se semănau 2.235.000 hectare de pămînt cu grâu, 1.656.000 hectare cu porumb, 1.242.000 hectare cu secară, 1.036.000 hectare cu ovės și 914.000 hectare cu orz, în 1896 s'au semănat cu grâu 3.126.000 hectare, cu porumb 2.081.000, cu secară 1.044.090, cu ovės 938.008 și cu orz 1.009.000 hectare.

Sanda. Cum să nu știu! Stănică spune o' să faceți bună treabă... Era și el la primărie?

Mirea. Era. Într'un fel, bine c'a rămas pe mîne, fiindcă mîne o să vie și un cărturar dela țîrg, care-'i ou știință în de-al de astea... Ni-l trimite dl prefect...

(Între dascălul).

Sanda. Eaca dascălul Pricolici... Ce veste-poveste, dascăle?

Pricolici. M'a trimis preoteasa, ci că nu-'i mai trimiți grăul pentru colivă... Am mai venit dată și am spus lui Păcală...

Sanda. Să-l bată focul!... nu 'mi-a spus... (se ridică). Hai să-ți dau...

SCENA VIII.

Mirea — Stătos.

Stătos. Aici ești, Mireo?

Mirea. Am venit după d-ta...

Sanda. Ia dascăle albia... și hai. (Pricolici ia albia și ese după Sanda).

Stătos. Am fost acasă la primar! Cînd colo, nimeni.

Recolta a crescut în perioada dela 1870 încoace pentru grâu dela 20.856.000 la 52.843.000 hectolitri; porumbul a crescut dela 20.159.000 la 45.411.000; secara dela 11.734.000 la 17.065.000; ovėsul dela 13.010.090 la 24.643.000.

Din cifrele acestea rezultă, că pe lângă o cultivare d'un număr mai mare de hectare, recolta a crescut și mai considerabil din cauza culturii mai intensive și raționale. Cu toate acestea media de hectar în Ungaria rămîne înderetul celei din Germania. Astfel pe cînd media în Ungaria de hectar e de 15,98 hectolitrii grâu, în Germania e de 18,11 hectolitri, întrece însă mediile din Franța (15,54) și din Austria (14,45).

Viticultura. În urma stricăciunilor pricinuite de filoxeră, cultura viței a scăzut dela 6.619.585 hectolitri (din 1883) în decurs de 9 ani la 983.373 în 1892.

Dar' deja în 1895 cultura s'a ridicat la 2.191.259 hectolitri și de cînd cu vițele americane sporul se semnaleză tot mai mult.

Creșterea vitelor. În 1895 vitele cornute mari erau în număr de 6.738.000, cai 2.308.000, oi 8.122.000, porci 7.380.000. În comparație cu starea din 1870 caii au crescut cu 50 la sută, vitele cornute cu 27 la sută, porcii au 65 la sută. Din contră oile au scăzut cu 48 la sută.

În Ungaria s'a făcut mult pentru inobilarea rasei vitelor, mai ales a cailor și vitelor cornute. Dacă se va compara frumusețea și numărul vitelor de aceste două specii, cu al populației Ungariei, și în raport cu numărul populației din celelalte state apusene din Europa, Ungaria vine în frunte. Cu deosebire cultura cailor e recomandabilă. Exportul de cai e foarte însemnat. Pe o mie de locuitori vin 172 de cai, pe cînd în Germania vin numai 77, iar în Franța 73.

Minele. În perioada dela 1867—1897 au produs dela 16.853.000 la 48.736.000 de floreni.

Industria. Numărul industriașilor a crescut dela anul 1857—1890: dela 409.616 la 913.010. Deci s'a îndoit aproape. Mai cu deosebire s'a dezvoltat industria morăriei, a zăharului, a spiritului și a berei. Astfel dela 1863—1894 numărul morilor a crescut dela 147 la 1723. Tot în aceleași proporțiuni a crescut producția zăharului dela 2 milioane măji metrice din 1871 până la 1895/96 la 11,29 milioane măji metrice. Produsele

spirtuoase dela 1868—1896 s'au augmentat dela 64.217.000 la 96.289.000 de hectolitri (și patriotismul asemenea).

Producția berei a crescut dela 1871—1895/6 dela 700.191 la 1.415.951 hectolitri.

Comerțul. Potrivit dezvoltării producției crescînde a agriculturii și a industriei, în mod firesc s'a dezvoltat și activitatea comercială. Astfel la 1857 nu erau decît 66.788 de persoane ocupate în comerț, pe cînd în anul 1890 comerțul unguresc avea deja 237.051 angajați.

Lungimea șoselelor statului a fost în 1866 de 5162 kilometri, pe cînd în anul 1897 se urcase deja la 8245 kilometri. Pe cînd cele 2285 kilometri de drum de fer din anul 1867 până la finalul anului 1897 s'au lungit la 15.742 kilometri.

Expoziția industrială din Sibiu.

Dela sate.

Din Sebeșul-de-jos și din cel de sus (în apropierea Avrigului) ni-se scrie, că Duminecă, în 28 Septembrie n. o., a petrecut în acele comune funcționarul consistorial Ioan Silaghi, în calitate de trimis al comitetului aranjator al expoziției industriale din Sibiu. Dl Silaghi a trebuit să facă dureroasa experiență, că primăriile comunale din aceste localități nu 'și au împlinit conștiența datorită, ce ou toți o avem de a conlucra și sprigină o întreprindere de natura expoziției proiectate, dat fiind, că prin expoziție ne arătăm în fața obștei hărnicia și deșteptăciunea.

În Sebeșul-superior, în urma insistenței amintitului esmă, învățătorul pensionat Demetriu Sécărea, învățătorul Popovici Mondoc și parochul Ioan Mateiu au luat laudabilul angajament de a face tot posibilul, ca și comuna Sebeșul-superior să fie reprezentată la expoziție.

În Sebeșul-inferior cauza a aflat calzi spriginitori în notarul Alexandru Neagoe, învățătorul George și Iosif Stoica și cu deosebire în parochul Toma Doican, care a ținut în această direcție un frumos discurs în biserică, unde a explicat însemnătatea și foloasele împreunate cu expoziția. Speranță e, că

SCENA IX.

Mirea, Stătos, Păcală.

Păcală. 'L-am măturat, stăpâne...

Stătos. Pe cine? Ce ispravă ai mai făcut?

Păcală. Pe Tândală... 'L-am lăsat pe maidan cu gunoii vitelor.

Stătos. Apoi, ce una alta, băiete? Ia-ți călcăiele după ceafă și cale bună după el... Că tot de o teapă sînteți amîndoi...

Păcală (incremenit.) Mă isgonești, stăpâne.

Stătos. Uite, îi păcat să-'i fie ouiva milă de lenos... Numai, ascultă bine: de-'i rămănea așa, au să te mănânce câinii...

Păcală. Toomai începusem să mă deprind cu argățitul...

Stătos. Hai să-ți dau un sac ou făină și o putnică ou brînză și du-te ou Dumnezeu...

Păcală. Pe semne așa-'i scris noul găina vînat, noul Păcală... argat. (Cortina se lasă).

Mirea. Și eu am lăsat vorba să vie la primărie...

Stătos. Păcală-'i de vină, blăstematul? Da ce bătaie a fost?

Mirea. Nici o bătaie...

Stătos. Tot de-a lui Păcală... Am să-'l gonec...

Mirea. A fost o leacă de sfadă între câțiva fruntași, ci că în loc de lăptărie să fie altfel de neguțerie... Dacă erai d-ta să făcea pace, că unde pui cuvînt, ese lămurire într'o clipă...

Stătos. Apoi că nu le intră unora degrabă în cap, un lucru ou care nu-'s deprinși... Li-se pare greutate, nevoie mare... Ear' cînd ved ou ochii, par'că le-a fost de cînd lumea... Da a veni mîne cărturarul acela, ou meșteșug la treabă de aceasta, și ne om lumina toți... Ou stupăria n'a fost tot așa? Și azi miere și ceară ou la noi!... Ou ce ni-s'a mărît capitalul? Ou aceasta!...

Mirea. Eu par'că nu le-am pomînit?

din alodiul comunal se va vota și o sumă corăspunzătoare pentru crearea de premii. Cum un însemnat număr de proprietari din localitate se îndeletnicește cu negoțul de ceară, după puțină la expoziție se vor espune și unele figuri alegorice compuse din ceară.

Din mai multe rapoarte primite din împrejurimile Sebeșului sășesc, unde a petrecut zilele acestea un esmî al comitetului dirigent al expoziției din Sibiu, estragem următoarele: În comuna Săsciori, în care portul original femeiesc este binișor păstrat, presbiterul *Ilie Moga*, învățător pensionat, desvoaltă activitate laudabilă în scopul colectării de obiecte, ajutat fiind în această lucrare de învățătorii și de notarul de acolo, dl *Ioan Halalai*.

De asemenea și în comunele Petrifalău (preotul *Oancia* și fiul d-sale absolvent de teologie, *N. Oancia*) și Sebeșel (preotul *Hința* și inv. *Zdrenghea*) încă se fac mari pregătiri în favorul expoziției.

În *Pianul-inferior*, directorul școlar dl *Teodor Trifa* și tinera sa soție n. *Dogariu*, ajutat de învățătorul *Gregoriu Ciontea*, adună și ei obiecte pentru expoziție, ear' în *Pianul-superior* parochul *Vasile Oana* merită toată lauda cu privire la ostenele aduse în serviciul acestei nobile și folositoare cauze.

În *Sebeșul-sășesc* cauza a aflat calzi spriginitori în cercurile reuniunii meseriașilor *»Andreiana«* de acolo de sub conducerea vicepresidentului *George Tătar*, ajutat de stimabila doamnă *Z. Mureșan*, soția presidentului reuniunii amintite și învățătorul *I. Pavel*.

În *Apoldul-mare*, frunțașele familiei ale proprietarilor *Dumitru Ivan* și *Iridon* și a parochului *Basiliu Necșa*, cu ajutorul învățătorului *Ivan*, fiu al prim amintitei familii — fac frumoase pregătiri în scopul câștigării unui loc de onoare la expoziție.

În *Apoldul-român*, pe lângă primăria comunală, reprezentată prin notarul *Ilie Topârcean* și primarul *Ioan Beu*, au mai luat la mână cauza expoziției cu deosebire parochul *Ioan Orăștian* și învățătorii *Demetriu Orăștian* și *S. Nosa*.

În *Cârpenis*, merită mențiune onorabilă în chestiunea expoziției parochul *Munțiu* și mai ales învățătorii *N. Radu* și *Simulescu*.

Cu mare zel se lucrează și în *Mercurea* în favorul expoziției unde întreaga inteligență își dă toată osteneala ca *Mercuria* să ocupe loc de frunte între comunele reprezentate la expoziție.

Din *Șura-mare* ni-se scrie, că d-na *N. Opris*, soția capelanului de acolo outrieră casele țărancilor noastre, îndemnându-le și însuflețindu-le pentru cauza, ce atât de aproape privește pe muncitorii econoame. Până de prezent s'au adunat mai multe obiecte a — căror consemnare se va înainta la timpul seu comitetului dirigent din Sibiu.

Cum comuna politică *Șura-mare* stă sub conducerea conlocuitorilor nostri Sași — premii nu s'au creat. Mult s'a insistat și pe lângă junii (teciori și fete) din comună să se deprindă cu jocurile usitate și cu cari ar fi să se producă la sărbătorile expoziției.

Din *Porcaști* ni-se comunică trista știre, că apelul dlor *Comșa* și *Tordășianu*, n'a întâmpinat însuflețirea recerută, din cauză că focul mare din anii trecuți, n'a cruțat nici lucrurile de mână femeiești și de-atunci încoace se lucrează din toate puterile la recăștigarea poziției avute. Cu toate acestea, în urma întrevinerii dlui *Ioan Silaghi*, esmî al comitetului aranjator, se colectează mai multe obiecte sub conducerea d-nei preotese *Valeria T. Dragomir* n. *Piso* de-acolo, ajutată de d-șoara *Marta Simon* și de d-nii învățători *Ioan Marinescu* și *Nicolae Păcurariu*.

În comuna *Glâmboaca* multă stăruință desvoaltă în scopul participării la expoziție d-na *Constanța Crăciun*, preoteasă.

Din *Galeș* ni-se scrie, că apelul presidenților *D. Comșa* și *Vis. Tordășianu* a produs și între locuitorii de acolo efectul dorit. Lucrările datorite femeilor din *Galeș* vor ocupa și ele loc de frunte în expoziția industrială. E de însemnat, că în *Galeș* se pregătesc cei mai perfecți pepteni de lână și batierele (cîngătoare) cele mai frumoase. Se vor espune deci și pepteni de lână și numeroase cîngătoare.

Fete frumoase: chipeșe și oacheșe găleșene încă se vor trimite spre a face onorurile de casă. Tinerii (junii) din comună încă ar dori să se producă cu *»Călușerul«* și *»Băfuta«*, cu cari cîntecne-au făcut la adunarea despărțământului *»Asociațiunii«*.

În fruntea afacerii se găsesc parochul *Ilie Iosof*, notarul *Avram Acileneșcu* și învățătorul *Ioan Rechișan*.

Din comuna *Slimnic* de asemenea ne vin vesti bune. Apelul adresat oficiului parochial a fost apreciat și aici. Comitetul femeilor frunțașe constă din doamna *Maria Nicula*, preoteasă, totodată presidentă și d-na *Maria Mihălțan*, preoteasă gr.-cat, *Maria Nan*, *Parașchiva Mașca* și *Antinia Hanea*.

Se vor espune numeroase țesături și frumoase lucruri de mână.

Junimea (ficiori și fete) vre-o 20 la număr încă va lua parte la sărbătorile împreunate cu expoziția.

Din *Racovița* ni-se scrie: Dacă țărancele noastre din *Racovița* vor fi reprezentate la expoziție meritul revine văduvei preotese doamnei *Ana Florian*, preotesei *Maria Florian* născ. *Popp*, învățătoarei *Elena Coman* și fiicei învățătorului pensionat *G. Dănilă*, domnișoarei *Maria Dănilă*, cari colectează și conscriu obiectele și esponțele.

Măiestrii măsari *Ioan Rațiu* și *Aurel Halmagiu* vor espune și ei obiecte din branșa lor.

Din *Vasileu* ni-se comunică, că în scopul participării laudabil zel desvoaltă doamna *Elena Bozdog* născ. *Munteanu*, d-șoara învățătoare *Roza Aranyoși* și domni învățători *Teodor Stoia* și *Nic. Doican*.

Din cercurile meseriașilor.

Între cei-ce se vor distinge cu lucrări mai mari la expoziție, se va număra fără îndoială vechiul măestru tapetar din Sibiu, binecunoscutul *Nicolae Marcu*. D-sa pregătește mai multe mo-

bile pentru salon. Lucrările sodile și gustul gingaș al dlui *Marou*, sînt cunoscute inteligenței noastre din Sibiu și jur.

Dela comitetul aranjator.

Ca completare a celor scrise despre hotărârile luate în consfătuirea ținută cu doamnele și d-șoarele din Sibiu mai adaugem, că pe lângă lucrurile de mână făcute de țărance, la expoziție se va aranja și un despărțământ separat al doamnelor și domnișoarelor noastre.

La casariatul expoziției su intrat suma de 20 coroane dela primăria comunei *Orlat* pentru premiile expoziției, *»Premiul Ioan Broju, capelan c. și r. militar de 10 cor. pentru lucrări din diferite branșe, dela institutul de credit și economii «* din *Orăștie* la stăruința directorului seu, *Dr. Aurel Muntean*, bun amic al casei meseriașilor nostri, suma de 100 cor., din cari, după buna chibzuință a juriului, să se creeze atâtea premii pentru meseriașii nostri, câte se vor afla de lipsă, premiul inv. pens. *Ilie Popp* din *Șomcuta-mare* de 2 cor. pentru lucruri de mână femeiești; mai departe premiile de 10, 20 și 30 cor., în total 60 cor., votate de comuna politică *Rășinari* și în sfîrșit *»Premiul Alexandra Lebu de 20 coroane pentru lucrurile cele mai perfecte, ce se vor espune«*.

Școalele economice de repetiție.

După esperiențele făcute până acum, ministrul școalelor a organizat școalele economice de repetiție din nou. Planul de învățământ lucrat acum conține dispozițiuni deosebite pentru școalele de băieți și pentru cele de fete. După §. 2 al normativului celui nou sînt datoare toate comunele, cari au 40 elevi și eleve de repetiție, să înființeze și susțină o astfel de școală, dacă majoritatea locuitorilor se ocupă cu economia de câmp, pomăritul, grădinăritul, cultura viței de vie și a pădurilor. Dacă sînt între cei obligați la școala de repetiție cel puțin 50 de fete, trebuie să se sistematizeze o școală deosebită de fete, cari vor fi instruite îndeosebi în ceea-ce le va trebui pentru viitor. După §. 9 pot să înființeze școli economice de repetiție și statul, precum și confesiunile, societățile și singuraticile persoane.

Pentru instrucțiunea practică trebuie să aibă școalele acestea în comunele mici un teren de cel puțin 600 st. p., în comunele mari și în orașe de cel puțin un juger oat. Ajutorul primit dela stat poate fi folosit, după §. 25, numai pentru plata învățătorilor, cari propun în aceste școale.

Normativul statorește și planul de învățământ în toate amănuntele lui.

SFATURI.

Pentru cumpărarea găinilor e toamna anotimpul cel mai potrivit. Acuma vînd cei mai mulți, așa că ne putem alege după plac și le cîpătăm și mai ieftine. Dacă cumpărăm găini de prăsilă, nu e bine să le luăm dela unul și același econom, ci cocoșul trebuie să fie din altă curte, căci prășila din pasări înrudite degenează.

Afumarea în biserică. Una dintre multele cauze, cari contribuie la afumarea bisericilor, este și modul în care se întrebuințează tămâia și smirna la timpurile convenite și abuzul de prea multă tămâie și deci de prea mult fum.

În cele mai multe biserici tămâia se aprinde în cădelniță cu luminarea, ba chiar se lasă în fundul cădelniței un muc de luminare, ca să întrețină focul și fumul cu imbelșugare. De aci urmează că fumul egind în o cantitate peste măsură de mare, afumă mai întâiu cădelnița apoi întreagă biserică cu tot ce se află în ea, plus că otrăvește aerul de respirat, dând aspect de infern bisericii, în care ar trebui să fie numai lumină, numai miros și numai curățenie, privilegiate înălțătoare și umilitoare.

Eată mijlocul de a cruța bisericile de fum și de a obține un miros plăcut de tămâie și smirnă, cu aspect care să reprezente cât mai bine misticismul liturgiei. În altar să se țină două vase și anume: o strachină mare de pământ ori de metal, în care să se păstreze cărbuni aprinși pe un strat de cenușe, și chiar acoperiți cu cenușe ca să țină focul mai mult, și o oală cu capac, în care să se pună apă până la jumătate. Paracliserul voind a pregăti cădelnița pune în ea o lingură de cenușe, apoi câțiva cărbuni, peste cari pune ca 3—4 boabe de tămâie ori smirnă mari ca un bob de porumb, care ajung pentru a tămâia întreaga biserică. După terminarea căditului aruncă întreg conținutul cădelniței cu cenușe, cărbuni și serum în oala cu apă. Cu acest metod se obține totdeauna un miros suficient și plăcut și se cruță interiorul bisericii cu podobaile ei, cum și sănătatea creștinilor.

Știri economice, comerc. industr. jurid.

Numărul animalelor de casă în comit. Sibiu. Față de anul trecut se arată la cei 18.000 de cai un scăzământ de 500, la cele 28.000 vite cornute de rasă ardeleană un scăzământ de 4600, care se egalează prin o creștere de 7000 la cele 30.000 vite de rasă străină, așa că aceasta a întrecut pe cea ardeleană. La porci încă s'a constatat, din cauza boalei, o scădere de 6900 la 25.400, oile încă au scăzut cu 500 la 71.000.

Liferare de stilpi de telegraf. Ministrul de comerț face cunoscut, că până la 2 Nov. s. c. se primesc oferte pentru stilpi de brad, 16.000 pe an, pentru anii 1903—1905. Condițiunile se pot vedea în cancelariile camerelor comerciale.

Casa de ajutorare a muncitorilor agricoli. Ministrul de interne a provocat toate oficiile orfanale, să se îngrijească, ca toți muncitorii agricoli, cari au implinit 14 ani, să se facă membri la casele de ajutorare. Totodată să supravegheze pe tutori, ca acestia să-și împlinească datorița și cei minoreni să se folosească de casele acestea, când au trebuință. Despre cele isprăvite în privința aceasta au să facă oficiile orfanale raport.

Berea în Bavaria. În cursul anului 1901 au produs cele 5964 berării din Bavaria 17 milioane 935 mii 089 hl bere, așa că acolo se vin de cap pe an 283 litre de bere.

Gara dela Vințul de jos a devenit dela 1 Octomvrie încoace stație de amiază, pentru-că trenul, care pleacă din Sibiu dimineața și sosește acolo la 11^{1/2}, nu mai stă numai 10, ci 33 minute.

Măsurile vechi. După-cum ni se scrie din Viștea-inf., pretura din Arpașul infer. a pedepsit pe toți neguțătorii, morarii și cărcimarii de acolo, pentru-că au aflat la ei copuri (măsurile vechi). Pedepsit a fost chiar și un comerciant, care nu l-a folosit în prăvălie, ci numai în curte. Pedepsa cea mai mare e până la 600 cor.

Comerțul pe calea ferată cu România. În prima jumătate a anului acestuia s'au exportat dela noi în România 42.515 tone lemne și mărfuri de lemn, 12.105 tone fer și mărfuri de fer și 6450 tone cărbuni. Din România am importat 32.900 tone cereale, 16.890 tone petrol și benzină.

Plata muncitorilor în Ungaria. După un raport al ministrului de agricultură despre plata muncitorilor în a. 1900, a fost plata acestora în termin mijlociu (fără mâncare) primăvara 1 cor. 11 b., vara 1 cor. 74 bani, toamna 1 c. 27 b., și iarna 91 b. Cele mai mari plăți s'au dat în comitatele Ciongrad (2 cor. 75 b.), Cianad (2 c. 54 b.), Haidu (2 c. 43 b.), Bichiș (2.41) și Sepes (2.20), cele mai mici în comitatele Târnava-mică și Solnoc-Dobâca, unde și vara au fost numai de 1 cor. 10 bani, iar iarna a scăzut până la 64 bani. Cele mai mari plăți în Ungaria preste tot s'au dat în orașele Senteș (4.80), Ghiula (4.40), Haidu-Pöszörmény, Hodmező-Vásárhely și Győr (câte 4 cor.).

Cei ce au protocoale netimbrate în prăvălii, cărcime etc. vin greu pedepsiți, după-cum s'a întâmplat cu câțiva neguțători în comitatul Făgărașului. Dacă își face însemnările pe bucăți de hârtie nelegate, nu pățește nimic.

Nu favor ci împlinirea datorinței. Judecătoria administrativă a enunțat acum de curând o hotărîre principială de mare însemnătate. Anume, un contribuent a înaintat unei direcțiuni financiare o scrisoare, prin care solicită rezolvarea unei cauze a lui. Scrisoarea fiind netimbrată a fost repertată, pe motiv că solicitând ea rezolvirea unei cauze, ea se consideră ca petițiune cerătoare de favor, ear' aceste nu sînt scutite de timbru. Apelată cauza la judecătoria administrativă, aceasta a causat repertarea enunțând, că cetățenii sînt în drept să pretindă rezolvirea cauzelor lor supuse deliberării autorităților. Rezolvirea nu e favor, ci datorință oficială, deci solicitarea rezolvirii nu poate fi calificată ca cerere de oare-care favor.

FELURIMI.

Răsbunarea rândunelelor. Un țeran a voit să sape un puț sub un mal, în ale cărui găuri aveau cuiburi rândunelele și de oare-ce prin săpăturile lui făcea supărare păserelelor, acestea văzînd că cu protestătorul lor ciripit nu pot să si-lească pe lucrător să părăsească lucrul lui, s'au depărtat, și după câteva ore de lipsă earăși au apărut în număr mult mai mare deasupra capului țeranului lucrător.

Pe când lucra mereu plecat, simte ceva ud pe ceafă și dă cu mîna jos, fără multă atențiune. Dar' acele picături ude și reci se indesează întru atîta, încât el era nevoit mai mult să-și curețe ceafa decît să lucreze. Și când observă mai bine, constată că din stolul de rîndunele, cari ciripeau deasupra capului lui, cădea o ploaie de vermi moi, și au căzut mereu atît de mulți, încât a fost silit să părăsească lucrul.

Sub streșina unei case dintr'un oraș din țeară avea de mai mulți ani cuib o păreche de lăstuni, cari veneau în fie care primăvară, locuiau în el, și plecau earăși toamna. Într'o primăvară venind earăși, găsesc în cuib așezată o vrăbie. Se iau la ceartă, se luptă, se lovesc cu ciocurile și văzînd, că nu pot isgoni pe vrăbioiul din cuib, pleacă și apoi earăși vin însoțite de altele, cu cari împreună, fără luptă, încep să care mici bucățele de lut moale și astupă ușa cuibului. Stăpâna casei, care observase această luptă și muncă, strică cuibul peste câteva zile și găsește pe vrăbioiul mort în cuibul lăstunilor.

Tocile de aluminiu. Bernhard de Hamburg Libece a aflat, că tocilele de aluminiu întrec cu mult cele mai bune petri de ascuțit. Cuțitele sau bricele ascuțite de aluminiu au tășurile cu deservire netede, fără lipsuri. Se știe, că bricele cele mai fine privite cu microscopie măritoare de o mie de ori se ved la ascuțit ca un fel de fierăstrae; dimpotrivă cele trase pe aluminiu se ved cu totul fără știrbituri.

Jurământul chinez O scenă originală s'a observat zilele trecute la un tribunal englez. Aici erau prezenți vre o patruzeci de matrozi chinezi, dintre cari unul fû citat ca martor și pentru-ca el se poată depune jurământul după maniera sa chineză, i-s'a dat o farfurie, pe care el avea să o spargă pe banca martorilor. Judecătorul rosti după-aceea următoarele cuvinte: »Ai să spui adevărul, întregul adevăr, și deacă nu vei spune adevărul, atunci sufletul tău se zdrobească ca și această farfurie!»

GLUME.

Mama (Invetându-și copila): Pri-cepi, dară, dragă? Antipozii sînt oameni, cari locuiesc pe cealaltă față a pămîntului. Ei se culcă atunci, când ne sculăm noi, adecă dimineața.

Fetița: Bine mamă, tata, care vine tot dimineața dela petreceri, încă e un antipod?

CRONICĂ.

„**CĂLINDARUL POPORULUI**“, cartea țeranului român, e gata și va apare în săptămâna viitoare, când vom face o dare de seamă mai amănunțită asupra lui. Atragem atențiunea citorilor nostri asupra lui și le reamintim împrejurarea, că anul trecut am fost siliți să trimitem la mulți bani înapoi, fiind esemplarele toate trecute în scurt timp.

„**Darul de Paști**“. După cum am comunicat deja, tribunalul din Cluj a respins pe procuror cu pira lui contra „Darului de Paști“, în care n'a aflat nici o agitație. Știrile despre confiscare nu mai sunt acum de interes, căci ea s'a sistat.

Dela sărbările lui Kossuth. Despre cele petrecute mai departe, ca răspuns și răspuns la impertinentul tîmbălău al Ungurilor din Nădlac, se mai scriu următoarele:

Duminecă, în 21 Sept. n., toată inteligența română, bărbați și femei, s'a întrunit după liturgie în păduricea orașului, unde a petrecut până la 1 oră, cântând cântece naționale: „Trei colorie“, „Deșteaptă-te Române“ etc.

La propunerea dlui preot Marcovici s'a convocat o conferință în sala cea mare a parohiei slovace, luând parte toți fruntașii țerani români și slovaci. Aici preotul slovac Boor a protestat energic contra sălbatocilor kossuthiste, preotul Marcovici asemenea.

S'a decis ținerea unei ședințe generale comunale, unde să se iee demersurile necesare față de purtarea scandalagilor, să se tragă la răspundere autoritățile politice, cari n'au împedecat vandalismul, să se desființeze corpul pompierilor voluntari, cari au participat la tîmbălăul kossuthist; să se ceară despăgubire pentru ferestrele sparte și să se decidă săparea a două fântâni artesiane din prilejul aniversării a sută, de când Slovacii s'au stabilit în Nădlac.

Ședința s'a ținut adeva și propunerile amintite au fost declarate de concludus, cu toate protestările companiei maghiaro-jidane.

Astfel s'au purtat Români și Slovacii din Nădlac cu ocazia sărbării pentru Kossuth.

Onoare lor!

Honvezi din rezerva întregitoare, de cari sînt cam 15.000 la an, erau chemați la instrucție numai câte 13.600, așa că au rămas 31.000 fără instrucție. Ministrul de honvezi a dispus, ca de aici înainte să fie chemați câte 18.000 în fiecare an.

Arse de vii. Servitoarea administratorului de moși Zöldi din Galda-de-sus a vrut să pună petroleu în lampă. Umblând fără grije, lampa a explodat și fata s'a văzut învălătată în flăcări. La strigătele ei a alergat o altă servitoare, care vrînd să stingă focul, s'a aprins și ea. Amîndouă fetele au căpătat niște arsuri așa de grele, încât au murit după câteva ore.

Din pretor cimbalist. Pretorul Szaplonezai din comitatul Bereg s'a săturat de slujbă și s'a făcut cimbalist. El a plecat la America, ca să câștige acolo parale cu cimbuta.

Pentru un cap de pește. Doi Țigani, Trifan și Costa Boș, cu corturile lângă Timișoara, aflaseră un cap de pește și fiindcă nu se putură învoi la împărțirea lui, începuseră la bătaie. Un Neamț bătrîn a vrut să-i împace, dar se pomeni dela Trifan cu o împunetură de cuțit în ceafă, care-l lăsă mort.

Din Boholt ni-se scrie: Țeranul Toader Logojan, un om foarte cinstit și în etate de 62 de ani, dar' voinic, alunecând pe bombele de grâu a picat cu capul în roata mașinei de imblătit și spărgîndu și capul a rămas mort.

— Țeranul Dumitru Moga din Boholt a beut toată ziua la cărcimă vinarsă jidovescă și mergînd seara acasă s'a culcat în gură pe otavă. Dimineața l-au aflat mort.

Un preot harnic și un „domn“ fără milă. Despre preotul ales de ou-rînd în Șugag ni se scriu din Trestia următoarele: Recunoștința cea mai mare ce-i datorăm este faptul, că ne-a scăpat din ghiorlele unui Jidan, care printr'un contract odios ne lega cu moșioarele noastre la banca ungurească din Cluj, ca ipotecă pentru-ca să-i dea lui o pădure.

Era cât pe aci să subscriem contractul, de nu ne deschidea dl G. Perian ochii asupra chițibușurilor jidane și de sigur azi am fi lipiți pămîntului.

Nu numai ne-a apărut de rele, dar ne-a îndemnat la bine, noi însă nu l'am ascultat și rău am făcut.

În satul nostru este o moșie domnească (profească), care acum trei ani era de vîndut. Ținîrul teolog, acum preotul George Perian, ne-a îndemnat și a stăruit pe lângă noi din toată puterea s'o cumpărăm, promițîndu-ne că va ruga vre-un institut de credit românesc să ne ajute, dar' zădarnice au fost stăruințele, căci noi nu l'am înțeles. Cu atît mai mare durere îl înțelegeam azi, cînd este prea tîrziu.

Averea aceea a cumpărat o domnul Zeibig, directorul băncii săsești din Sibiu, cu 33 mii florini. Acești bani însă i-a scos până acum din păduri și încă nici jumătate n'a tăiat.

Și asta nu ne-ar dura, dar' am avut cu dlui până acum cel puțin 5 procese. Chiar și acum de vre-o câteva zile a fost executorul la noi în sat de a scris vitele și moșia mai multor fruntași, cari au cutezat a apăra interesele comunii față de servitorii cei fără milă ai dlui Zeibig.

Dl Zeibig nu se ține de granița domeniului cea veche de acum 50 ani, ci pune la garduri pe unde-l taie capul.

Pe drumurile curții, pe unde până aci umblam ne oprîți, căci și curtenții umblau pe drumurile țarinilor noastre, azi nu ne lasă, carile dlui însă umblă pe ale noastre drumuri.

De scăpăm vitele în pădurea sau locurile curții vai și amar de pelea noastră.

Cu un cuvînt trăim zile amare, mulți domni au fost în satul nostru, dar' așa n'am pătimit.

Și toate acestia cui să le mulțumim? Nouă înșine, că n'am ascultat de glasul fiului nostru G. Perian.

Petrecere. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia aranjează Duminecă în 12 Octomvrie n. în sala cea mare dela hotelul „Europa“ o producțiune declamatorică teatrală împreună cu dans. Inceputul la 7^{1/2} ore seara. Prețul de intrare: Locul I.; 2 cor.; locul II.: 1 cor. 60 bani; locul III.: 1 cor. 20 bani; locul de stat 60 bani. Venitul curat este destinat pentru cassa Reuniunii.

Convocare. Reuniunea învățătorilor gr. cat. „Mariana“ din vicariatul Rodnei și protopopistele Bistriței și Budacului român își va ține adunarea generală la 12 Octomvrie a. c. n. în Monor în sala școlii conf. gr. cat.

— Adunarea cercuală ordinară a despărțimentului „Solnoc-Dobâca“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ este convocată pe 21 Octomvrie n. a. c. la 11 ore a m. în Dej, în localitățile institutului de credit și economii „Someșana“.

Erupție vulcanică. Din Londra se anunță, că în portul Castein (Antile) s'a produs o teribilă erupțiune vulcanică, în care au perit vre-o mie de persoane.

Învățătorii români din dieceza Caransebeșului s'au întrunit Duminecă și Luni în Reșița montană, unde s'a ținut adunarea Reuniunii lor. Au participat aproape 200 învățători și mulți oaspeți, amici ai școlii. În adunare a domnit armonie și însuflețire. Din privilegiul acesta s'a serbat și jubileul de 25 de ani de cînd dl Ioan Marcu a fost ales secretar general al reuniunii. Duminecă seara s'a dat un concert, apoi bal, la care a participat lume multă. Ședințele adunării au fost presidate de dl Traian Lința.

Reforma legii despre pensiunea învățătorilor nu va forma nici în sesiunea viitoare a dietei ungurești obiect de discuțiune. La intervenția ministrului de finanțe ea s'a aminat pe 1904, cînd se speră, că se va pute să satisfacă pretenșiunilor noiei legi, care îngreunează statul cu sume mari. Pentru anul viitor ministrul de culte a cerut suma de 600.000 cor. pentru pensiunea învățătorilor, ear' ministrul de finanțe a răspuns, că nu poate da atîta. De aici vine aminarea. — Toate acestea, observă „A kotmány“ după care luăm știrea aceasta, le aflăm foarte firești. Învățătorii nefiind tunuri, ei trebuie să mai aștepte până se va împlini pofta lui Krieghammer...

Circulară secretă rusească. Guvernul rus a adresat o circulară secretă ziarelor, prin care le oprește de a scrie despre familia împărătească, despre Mangiuria și drumurile de fer chinezești, despre finanțele persiane, despre rîșcoalele studenților, despre arestări, despre procesele politice, despre sinucideri, despre Leon Tolstoi și despre sfîntul Sinod.

Un sfert de milion aruncat în foc. Locotenent-colonel Gedeon Stoianovici din Cluj moștenind o sumă de două sute-cinci-zeci de mii de coroane în hîrtii de valoare, le-a pus într'o cutie. Copiii sei jucîndu-se, i-au aruncat în foc. Locotenent-colonel s'a îmbolnăvit de supărare.

De-ale dragostii. Se scrie din Cristior, că lu rătorul miner Barbul, gelos pentru o fată care se căsătorise cu alt miner anume Petroșan, a aruncat o bombă pe cînd mirii se uroau în trăsură, ucizînd pe martorul Singură. Câțiva inși au fost grav răniți. Șase cai au fost uciși. Barbul a fost arestat.

O pisică ucigășe. În Bîrda (Bănat) trăia o domnișoară bătrînă, învățătoare, care neaflînd pe cine să iubească, și-a vîrsat tot focul dragostei pe pisici. Ea avea 12 pisici, dar' atîtea nu i-au fost destule, căci vîzînd la o țîrancă un cotos mare, l-a cumpărat și pe acesta. Cotocul nu voia să stea la ea, și ca să nu i scape, l-a închis în odăea ei de dormit — spre perirea ei. În dimineața din 28 Sept. au aflat-o moartă în pat. Pe cînd a dormit adevă, cotocul a mușcat o în gât.

Vênătoare În Sebeşul-de-jos a împuşcat Achim Micu în 4 l. o. un mistreţ mare. — Teodor Basaraba din Boiţa a împuşcat un urs mare. — În Avrig s'a făcut o goană, care n'a avut nici un rezultat.

Urmările beţiei. Un American a vizitat mai multe temniţe. Într-una a aflat 6 neamuri. Împrejurarea aceasta l'a îndemnat să cerceteze mai cu de-amănuntul stările din familia acelor şi a ajuns la următorul rezultat: Din o femeie, cu numele Ida Lucke, născută în anul 1684, care a fost o beţivă şi o stricată, s'au prăsit în cursul timpului 834 persoane. La 709 din acestea s'au putut afla felul vieţii lor. Din aceste 709 au fost 109 născute din pat nelegit, 131 femei stricate, 142 cerşitori, 64 internaţi în casele de săraci. În generaţia a cincia au fost toate femeile depravate, toţi bărbaţii criminali. Familia aceasta singură a pricinuit statului cheltuieli de 5 milioane pentru temniţă, ajutoare etc. Depravarea ei a fost cauzată numai de beţie, pentru-că copiii prăsiţi de beţivi rar, că nu sînt sau hăbăneii sau făcători de rele.

Foc mare. Satul românesc Tomuul de lângă Cahul (Basarabia) a fost nimicit de un groaznic foc. Pagubele sînt mari, şi se crede că mai mulţi săteni au căzut pradă flăcărilor.

Pentru o bătătură (ochiu de găină). În comuna Mohol (Ungaria) a murit săptămîna trecută juratul August Ujhelyi din cauza invenierii sîngelui, produse când şi-a tăiat o bătătură.

Răsbunare țigănească. O Țigancă descoperise gendarmilor niște furturi ale unei cete țigănești. Laia a prins pe biata muere pe drumul țerii, a făcut-o ciur cu cuțitele și aruncînd-o într-o cărută de-a lor, au fugit cu ea. Țiganii n'au fost prinși încă.

De viu în sicriu. În Chabarosc (Rusia), unde bănuie colera, se îmbătașă doi soldați muscălește. Unul n'a mai putut ajunge la cazarmă și a rămas fără conștiință în drum. O patrulă sanitară l'a aflat și crezînd, că e mort de coleră (er. colera rachiiului) l-au pus într'un car și l-au dus la bărcile de coleră. Acolo l-au prezărat cu var nealins, l-au pus într'un sicriu și au plecat cu el la cimiter. Pe drum s'a lovit carul de o piatră, sicriul a sîrit din car și s'a descoperit. Trezit de isbitura aceasta, soldatul a văzut numai decăt, ce e, și a luat-o la sănătoasa.

O execuție sîngeră. În comunele Moravița și Dejani (Bănat) executorul își îndeplinește fără milă slujba. Dela țeranul Pastia a luat niște porci. Acesta l'a rugat să-l lase porcii, ca să-l vîndă ei, căci la licitație capătă un preț de batjocură pentru ei. Executorul nu s'a învoit. Atunci s'a repezit țeranul dimpreună cu băfatul lui asupra executorului, acesta l'a împuşcat însă pe bătrînul, ear' cel tînăr a fugit. Bătrînul e acum în spital, ear' feciorul în temnița din Verșet.

O invenție românească. La ministerul român de războiu s'a prezentat sergentul major armurier Mărgean Nicolae, din reg. 23 Ialomița, care a inventat o mașină pentru scosul capșelor dela cartușele uzate. Cu această mașină se pot scoate de un singur om 30.000 de capșe pe zi. S'au făcut experiențe la ministerul de războiu cu această mașină de oătră d-nii colonel Virvoreanu, majorii Varlam și Uică. E vorba ca această mașină să se adopteze de toate regimentele.

Honvezi desculți După manevrele din urmă honvezii au intrat în Arad desculți și cu hainele curgînd zdrențe de pe ei. Despre aceasta a aflat ministrul de honvezi și acum a dat o ordinațiune, prin care le pune la inimă comandanților să grijăască, ca pe viitor să nu se mai întempe astfel de lucruri rușinoase pentru cinstea honvezească.

Masa studenților din Cluj Dl. Stefan Havași, mare proprietar în Cluj, a înființat al 7-lea loc la masa studenților, contribuind 200 cor. La acest loc a fost admis Virgil Radeș, student jurist an III. Dl. Havași, care dispune de o foarte frumoasă avere, câștigată cu propria sa hărnicie, a mai făcut fapte frumoase de acestea. Intre altele a contribuit la edificarea școlii din satul său natal Tașnad Șarvad cu 4000 cor.

Inima de mamă Un ziar american ne aduce următorul act de eroism al unei mame: La 8 Mai, când a fost grozava catastrofă, care a nimicit orașul Saint-Pierre cu cei 30.000 locuitori, un mare număr de vapoare se găseau în port. Toate fură nimicite și toate persoanele periră, afară de vre-o 30, care fură scăpate de un înrocător francez. În unul din aceste vapoare, pe care ploaia de cenuse arzătoare îl acoperi în câteva momente de o manta de foc, se găsea o tînără femeie, care ținea în brațele sale un copil în vîrstă de abia un an de zile. Această femeie și toți ceilalți pasageri slergară pe puntea vaporului, căldura devenind îndușitoare în esbine și trebuiau acolo să înfrunte ploaia ucigătoare, pe care o arunca vulcanul. Această mamă, de care vorbim, deși arsă din cap până în picioare, nu se plîngea de loc de chinurile ce suferia. Ea nu avea decăt un gând: de a apăra fructul dragostei sale. Și ținea mica ființă strînsă la sînul său făcîndu-i un acoperemînt cu corpul său. Mai tîrziu se găsi mama moartă, dar' copilul trăia în brațele ei!

O comună vrednică. După cum ștăm din foaia săsească din Bistrița, comuna Ghinda e unica în comitatul Bistriței-Năsăud, care n'are nici un Jidan în mijlocul ei. A încercat nu de mult un Jidan să se implanteze acolo, dar' în satul întreg, locuit de Săși și Români, nu s'a aflat suflet de om, care să-l între în prăvălie. Bravo Ghindenii!

Pilda voastră, ca și a comunelor din mîrginimea Sibiului, trebuie urmată prețindenea.

Omor în Topârcea. Luni a fost omorît în Topârcea juratul Iacob Isaac. Ucigașii au fost recruți, cari aveau să plece la Oțetie. Fiind beți și făcînd larmă pe stradă, cel ucis l'a provocat să se poarte mai cuvințios. Fecarele l-au omorît atunci cu ciomegele.

Primăria din Ocna-Sibiului. În Ocna-Sibiului s'a făcut alegerea primăriei. Primar a fost ales Maghiarul Ambroz, consilier prim la magistrat Nicolae Albu. Ceilalți funcționari sînt toți Maghiari.

Un miliardar, care moare de foame. E vorba de Rockefeller, supranumit regele petrolului. Omul acesta, care are un capital de un miliard și jumătate și care îi aduce un venit de o sută de milioane de coroane... nu poate mânca. Da, miliardarul acesta, care pe minut are 150 cor. venit și p'o secundă 2 cor. 40 b, se prăpădește vîzînd cu ochii. Sînt 6 ani de cînd n'a mîncat; sînt 6 ani de cînd nu se susține decăt cu câteva picături de lapte. Sînt 6 ani de cînd îi clanzăna dinții în sec și buzele lui n'au atîns mîncare. Astfel Rockefeller, care ar pute să cumpere cu bani atâtea și atâtea lucruri, cu tot

miliardul lui nu poate să-și procure o oră de sănătate. Slab ca un schelet ambulănt se preumblă ca o stafie între brazii de pe lungul drumului dela Lakewood. Rezemat pe un fel de cîrjă, se ține ca un verme. Fața lui e sbîrcită, n'are un fir de păr, nici de mustață, nici de barbă, nici de gene, nici de sprîncene. Pieptul lui uscat abia respiră. Noaptea binefăcătoare, care întinde vîlul somnului și al uitării de sine peste cel mai ticălos cerșetor, refuză lui Rockefeller repausul recreator. Pe patul său împărătesc, deștept, dar' cu privirea stînsă, urlă de durerile, cari îl chinuesc.

Ce folos de avuția lui cea mare! Sănătate și minte, căci numai banul n'a fericit încă pe nime, din contră, pe mulți l'a nefericit.

Viriliști români în comitatul Aradului sînt pe anul viitor: I. Belle (Cheriliș), plătește 3416 cor.; Ilie Balta, notar (Cheriliș), plătește 2639 cor.; Manuilă Puta (Pecioa) 1693 cor.; Stefan Rusu (Otlaca) 1172 cor.; D. Popovici (Cermeiu) 1095 cor.; Iosif Vuculescu (Șepreuș) 978 cor.; Stefan Novac (Pecioa) 864 cor.; Axente Secula (Șiria) 810 cor.; George Cosma (Micalaca) 809 cor.; I. Bulboca (Giula) 776 cor.; Dr. Liviu Tămășdan (Arad) 750 cor.; Ioan Tripon (Agriș) 741 cor.

Jertfele unui automobil. Din Restor se scrie, că un automobil a trecut Sămbătă peste o trăsură în care se aflau unsprezece oameni. Dintre oamenii aflători în trăsură au fost omorîți trei bărbați, ear' patru femei și doi bărbați au fost grav răniți. Conducătorul automobilului a fost deținut.

Promovare. Din Viena ni-se comunică, că Marți în 30 Septembrie n. a. o. la universitatea din Viena a fost promovat la gradul de doctor în medicină universală dl Irimie Tătar.

Esamene de voluntari. Din Arad ni-se scrie, că dintre voluntarii dela reg. de inf. 33 din Arad au fost respinși 16 inși și numai 32 au făcut esamenul cu succes. Șese din cei 16 vor servi și al 2-lea an. Esamenele s'au ținut în Oradea-mare. Românii au reușit toți. Primul între voluntarii reg. 33 a reușit George Telescu, al 2-lea Aurel Chelnician, al 4-lea Sever Barbura, ear' Moise Curtușiu, Eugen Fejer, Iustin Petruș și Alexandru Caracioni deasemenea au obținut note bune. Tînărul G. Telescu aducînd la Arad nota cea mai bună, a mai adus și o laudă pentru regiment, d-sa a obținut adecă nota cea mai bună dintre toți voluntarii diviziei alcătuită din regimentele de infanterie 33 din Arad, 37 din Oradia, 10 din Ciaba, 16 din Seghedin și 39 din Debrețin.

Al 24-lea. Cassariatul »Reuniunii române de înmormîntare din Sibiu« a zolvit zilele acestea familiei decedatului econom Ioan Stanciu, fost membru al numitei reuniuni, ajutorul statutar.

Acesta este al 24-lea cas de moarte în sînul reuniunii noastre de înmormîntare.

A apărut: **Edițiunea a II-a** din Douăsprezece cîntec de școală pentru 2 și 3 voci, caetul I., de Timoteu Popoviciu, prof. de muzică la seminarul Andreian. Se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiu cu 50 bani exemplarul + 10 bani porto.

La fondul »Masa învățăceilor meseriașilor români« administrat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«, au binevoit a mai contribui următorii d-ni: R. Cărbuneanu, profesor pensionat în București suma de 4 cor., ear' dl Dr. E. Dăianu, protopop în Cluj 1 cor.

Contribuiri pentru catedrală. Pentru mărirea fondului catedralei au mai contribuit cu oferte benevole preoții din tractul Devei. Suma contribuțiilor este de 3440 cor.

Totdeauna numai „veritabil“. Nu arare-ori auzim la cumpărături exprimându-se dorința de a primi numai și numai marfă „veritabilă“. Ce e însă într'adevăr „veritabil“? Insușirea aceasta o are aceea ce e „original“, „prim“, ceea ce e pregătit după-cum a vrut inventatorul. E însă o obișnuință a timpului modern de a „imita“ numai decât un lucru nou, bun, care a fost primit cu succes, și de a prezenta această imitațiune ca „tot așa de bună“, de multelor ca „mai bună“. Aceasta se întâmplă mai ales la mijloacele de nutreț, cu toate că chiar în privința aceasta e de cea mai mare importanță de a ne feri de ce e „neveritabil“. Când a aflat cafeaua Kneipp de maltă a lui Kathreiner cu mai bine de 10 ani în urmă, din cauza însușirilor ei eminente neobișnuite, în mod surprinzător de iute intrare în familie, s'au grăbit și imitatorii de a da în locul marfei veritabile simple produse prăjite ca „egal de bune“ cu aceea, deși se asemănau cu ea numai la exterior, și aceasta numai pentru pofta de câștig. E adevărat însă, că înșelătoria n'a durat timp îndelungat, pentru-că femeile noastre, cari s'au lăsat „înduplecate“ odată sau de două ori să încerce cu o imitație, au observat în curând marea deosebire de gust. Dar încetând unul, începe celalalt, de aceea fiecare economă lucrează în interesul ei, dacă n'ar fi pățit-o încă cu cea „neveritabilă“, să se folosească la cumpărarea cafelei de maltă totdeauna de adaosul „însă Kathreiner veritabilă“ în cunoscutele pachete Kathreiner. Pentru-că numai aceasta are gustul iubit, plăcut, apropiat de al cafelei de boabe și e singura, care ameliorează beutura de cafea, care a devenit uz zilnic. Afară de aceea „Kathreiner veritabilă“ e recunoscută de cel mai bun surrogat pentru cafeaua de boabe, când aceasta se interzice prin medic. „Kathreiner“ a fost și este primul fabricat veritabil, neajuns până acum în privința însușirilor lui escelente. La el se potrivește devisa așa de des dovedită: „Ce e veritabil, e potrivit!“

Programul expoziției din Sibiu.

În ședința ultimă a comitetului s'a stabilit în mod definitiv programul sărbătorilor împreunate cu expoziția, ce se va deschide în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“. Duminecă în 19 Oct. n. la orele 11 din zi. Și până la publicarea programului dăm spre orientare următoarele date: Duminecă în 19 seara se va aranja în teatrul orășenesc concertul, la care cooperează „Reuniunea română de muzică din Sibiu“, „Reuniunea de cântări din Săliște“, „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, „Reuniunea meseriașilor „Andreiana“ din Sebeșul-născut și corul elevilor din seminarul „Andreian“. Reuniunea de muzică din Sibiu va executa și frumoasa compoziție „Măiestrii și plugarii“, strofe ocazionale de prof. A. Bărsanu din Brașov (dedicate expoziției industriale din Sibiu), muzica de directorul H. Kirchner (cor mixt cu acompaniament de pian). După concert va avea loc un comers festiv (convenire socială, la mese) în sala cea mare dela „Unicum“ (Restaurantul Kirscher), la care se vor ținea discursuri, ear' Reuniunile vor executa mai multe cântări.

Duminecă în 26 Oct. n., ziua închiderii expoziției, Reuniunea sodalilor va da o reprezentațiune teatrală tot în teatrul orășenesc, jucând piesele: „Vlăduțul mamei“, comedie în un act, și „Ruga dela Chișeteu“, comedie populară în un act cu cântece și joc, de Ios. Vulcan. După teatru se aranjează în „Unicum“ o petrecere cu joc.

Încât pentru însași expoziția, s'a luat hotărâre, ca din lucrurile de mână mai alese și variate să se alcătuiască un album, ce să conțină modele originale (pe pânză), ear' un al 2-lea lucrurile de mână fotografiate și eventual și colorate. Prin aceasta se intenționează a pune în mâna Românilor de pretutindene cum și în a celor, cari încă nu cunosc particularitățile frumoșilor din portul românesc — câte o colecțiune de modele.

Având aceste în vedere, ar fi de dorit ca fruntașii tuturor localităților noastre să nu întrelase a trimite la expo-

ziție până și cele mai neînsemnate lucruri, cari la aparențe ar fi fără valoare, dar' cari în faptă pot fi icoana fidelă a portului original.

Știri din piață.

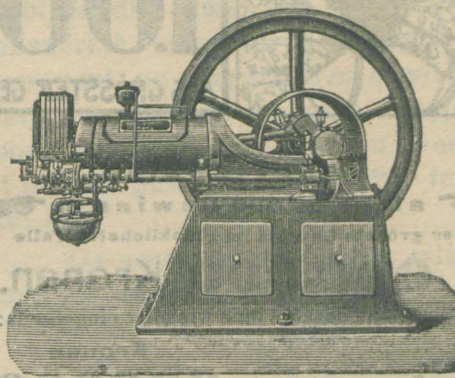
Sibiu Grâu, hl. 9.60—11.—, seacă 6.60—8.—, orz 7.40—7.80, ovăz 4.—4.60, cucuruz 10.—11.— cor. 10 ouă 50—60 bani.

Piața banilor din Sibiu Galbunul 11.25; 20 lei (hârtie) 18.94; 20 lei (argint) 18.80; lira turcească 21.40; lira engleză 23.84; 20 marce 23.35; napoleonul 18.98; rubla (hârtie) 2.53, rubla (argint) 2.43 cor.

Bursa din Budapesta. Grâul, 50 kg. 6.85—7.25; seacă 6.05—6.45; orz 5.15—5.40; ovăz 5.55—5.95, cuc. 5.85—5.95; cincantîn

Din cauza lipsei de spațiu **Posta redacțiunii și administrațiunii se amână pe nrul viitor.**

Pentru redacție și editură responsabil: **Victor Lazăr**
Proprietar: Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni Iosif Marschall.

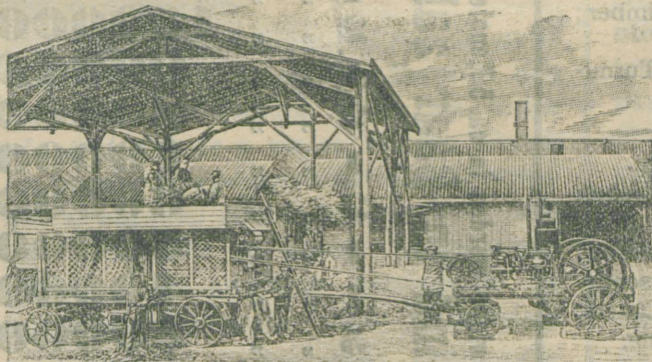
De însemnătate pentru morari și toate celelalte ramuri de industrie!
De însemnătate pentru proprietari și economi!

Locomobile de petroliu „OTTO“

cea mai ieftină și mai bună putere motrice pentru îmblățire

Fără mașinist și fără pericol de foc!!

Motor Original „OTTO“ de petroliu,

renumit pentru simplitatea sa, ieftinătatea cu care se poate mina, mînarea ușoară, siguranța folosirii.

Langen & Wolf,

fabrică de motori de gaz,
Budapesta VI. Váci-körút nr. 59.

Representanța pentru Ardeal:

Fabrica de mașini

Andrei Török

în Sibiu.

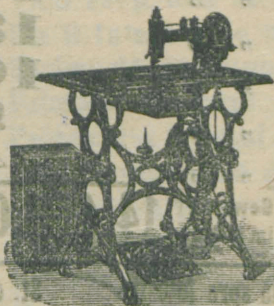
Acolo se pot vedea și motori și locomobile de sus în activitate.

Informațiuni, planuri și preliminare de prețuri se dau gratuit. 78.1—12

Gustav Dürr,

mechanic.

Magazin de mașini de cusut și de velocipede,
Sibiu. Piața-mare nr. 19.

Recomandă depositul seu mare și bine asortat cu toate felurile de mașini de cusut mai renumite din fabrici străine și indigene pe lângă un preț foarte moderat.

3 33 —

Ca specialități se recomandă mașinile de cusut:

Seidel & Naumann, G. M. Pfaff.

Toate acareturile mașinilor de cusut de orice fel precum ace, curele, oleiuri fine și altele se află întotdeauna în depositul meu. Reparaturile la mașinile de cusut de orice fel sunt executate prompt, ieftin și conștientios cu garanție. Pentru fiecare mașină nouă de cusut cumpărată delamine dau 5 ani garanție.

Liste de prețuri se trimit la cerere gratis și franco.

Plecarea și sosirea trenurilor la Sibiu.

Trenurile pleacă dela Sibiu:

Dimineața:

- La 4 ore 33 min. la Tâlmaci—Făgăraș, tren mixt.
- La 5 ore 30 min. Șelimber—Cisnădia, tren mixt.
- La 7 ore 41 min. Copșa — direcția Budapesta și Predeal, tren mixt.
- La 7 ore 44 min. Sebeș—Vinț, Arad, Budapesta (Alba-Iulia, Hunedoara, Petroșeni) tren de persoane.

După prânz:

- La 1 oră 14 minute Tâlmaci—Turnu-Roșu—Căneni—București, tren de persoane.
- La 1 oră 5 min. Copșa (comunică numai Marția și Vineria)
- La 2 ore Tâlmaci—Turnu-Roșu—Făgăraș, tren mixt.
- La 2 ore 5 minute Sebeș—Vinț—Deva (Hunedoara, Petroșeni).
- La 2 ore 15 minute Șelimber—Cisnădia, tren mixt.
- La 3 ore Ocna (scalde, tren de plăcere).
- La 4 ore 40 min. Copșa—Cluj—Budapesta, tren de persoane.
- La 5 ore 5 min. Sebeș—Vinț—Arad—Budapesta (Alba-Iulia, Petroșeni), tren mixt.
- La 8 ore 25 min. (seara) Șelimber—Cisnădia, tren mixt.
- La 10 ore 30 min. Copșa—Cluj—Budapesta, Brașov—Predeal, tren de persoane.

Trenurile sosese la Sibiu:

Dimineața:

- La 4 ore 12 min. dela Budapesta—Cluj, Predeal, Brașov, (Copșa), tren de pers.
- La 6 ore 55 min. dela Budapesta, Arad, Vinț, Sebeș (Hunedoara, Petroșeni) tren mixt.
- La 7 ore 04 min. dela Copșa (numai Marția și Vineria).
- La 7 ore 10 min. dela Cisnădie—Șelimber; tren mixt.
- La 7 ore 33 min. dela Făgăraș—Turnu-roșu, Tâlmaci, tren mixt.

După prânz:

- La 12 ore 40 min. dela Deva, Vinț, Sebeș, (Alba-Iulia, Hunedoara, Petroșeni), tren mixt.
- La 1 oră 04 min. dela Budapesta—Cluj; Predeal—Brașov (Copșa); tren de persoane.
- La 3 ore 37 min. dela București, Căneni, Turnu-Roșu, Tâlmaci; tren de persoane.
- La 3 ore 55 m. dela Cisnădia—Șelimber; tren mixt.
- La 7 ore 34 min. (seara) dela Ocna (scalde), tren de plăcere.
- La 8 ore 05 min. dela Budapesta, Arad, Vinț, Sebeș (Alba-Iulia, Hunedoara), tren mixt.
- La 8 ore 57 m. dela Făgăraș—Tâlmaci; tren mixt.
- La 9 ore 15 min. dela Budapesta, Cluj, Predeal—Brașov (Copșa), tren mixt.
- La 9 ore 48 min. dela Turnu-Roșu, direct dela graniță (din 15 Maiu în fiecare Duminică și sâmbătoare); tren de plăcere.
- La 10 ore 09 m. dela Cisnădie—Șelimber.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia” soc. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu” cuprinzând

unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembrie 1899

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Prețul 1 coroană, cu poște postal 1 coroană 20 bani.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

Alexandru Sterea Șalatiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sînt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 40 bani.

„Tipografia”,

soc. pe acțiuni, Sibiu.

1.000.000
KRONEN
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

VERZEICHNISS

aller 55.000 Gewinne.

Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle

1.000.000 Kronen.

Speziell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
2	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	50000
1	" "	40000
3	" "	30000
3	" "	25000
3	" "	20000
3	" "	15000
36	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
437	" "	2000
803	" "	1000
1528	" "	500
140	" "	300
34450	" "	200
4850	" "	170
4850	" "	130
100	" "	100
4850	" "	80
3350	" "	40
55,000	Gew. u. Pr. im Betrage	14.459,000

Noroc deosebit la TÖRÖK.

Mulți, mulți s'au făcut fericiți prin noi!

Peste 9 milioane cor. au câștigat iubiiții nostri mușterii dela noi.

Loteria cea mai bogată în șanse, din toată lumea, e loteria noastră de clase reg. ung. privil. care în curînd va începe de nou. Din

110.000 LOSURI se sortesc 55.000

cu câștiguri în bani, deci jumătate câștiguri din suma losurilor, conform conspectului de câștiguri alăturat.

De tot vine trasă la sorți enorma sumă de patrușprezece milioane 459.000 coroane în timp de numai 5 luni. Întreaga întreprindere stă sub controla statului 77 1-6

Prețul, conform planului, pentru losurile originale la cl. I. este:

pentru o optime ($\frac{1}{8}$) fl. — 75 sau cor. 1.50

" un pătrar ($\frac{1}{4}$) " 1.50 " " 3 —

" o jumătate ($\frac{1}{2}$) " 3. — " " 6. —

" un los întreg ($\frac{1}{1}$) " 6. — " " 12. —

și se vor trimite cu rambursă, ori pe lângă primirea înainte a prețului. Planuri oficiale gratis. Comande pentru losuri originale rog a se trimite până la

19 Octomvrie a. c.

când se începe și tragerea, cu deplină încredere la

A. Török & Comp.,
cassă de schimb (bancă)
Budapesta,

în Ungaria cea mai mare întreprindere pentru vânzarea în detail a losurilor loteriei de clase.

Despărțemintele loteriei de clase ale colecturei noastre principale:

Centrala: **Theresienring 46/a.**

1. **Waltzerring 4.**

2. **Museumring 11.**

3. **Elsabethring 54.**

Bilet de comandă spre folosire.

St. d. A. Török & Comp., colectori principali Budapesta.

Rog să trimiteți pentru I. cl. .... les ..... original de al loteriei de clasă reg. ung. priv. și planul oficial.

Prețul în cor. .... } îl veți încasa cu rambursă } A se șterge ceea-ce }
urmează cu mandat postal. } nu e de lipă.

Adresa casată